

KIBRIS TÜRK VE RUM HALK MASALLARININ ORTAK YÖNLERİ

Şevket ÖZNUR *

Öz

Kıbrıs Halk Masallarına genel olarak baktığımızda, diğer ülkelerin halk masallarına benzer bir yapıya sahip oldukları görülür. Öte yandan, kimi örnekler motifler açısından dünya masalları ile benzerlik göstermez ve onlardan ayrılır. Dünya motif indeksinde yer alan masalların yanı sıra, farklı ve yerel folklorik yapı ve karakterin izlerini taşıyan masallar da bulunmaktadır. Bizim ve diğer araştırmacıların çabalarıyla çok sayıda yeni masal keşfedildi, derlendi ve Kıbrıs Türk Halk Masalları arşivine eklendi, böylece arşiv büyük ölçüde zenginleştirildi. Bugün itibarıyla Kıbrıs Türk halk masallarının büyük bir kısmının derlendiğini ve keşfedilmeyi bekleyen çok fazla masal kalmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Sınır kapılarının açılması ve 23 Nisan 2003 tarihinde Kuzey ve Güney Kıbrıs arasındaki seyahat kısıtlamalarının kaldırılmasının ardından, Kıbrıs Rum Folkloru hakkında daha fazla bilgi edinmemizi mümkün kılan materyaller elde etme fırsatımız oldu. Böylelikle güneydeki masal verileriyle kendi ürünlerimizin karşılaştırılması gerçekleştirilebildi. Karşılaştırmalı metin analizine dayanan Araştırmalarımız bize birçok masalın hemen hemen aynı olduğunu ve bu benzerliğin bazı masalların Rumlardan Türklere ya da tam tersi şekilde geçtiğini göstermiştir.

Anahtar sözcükler: masal, Kıbrıs masalları, ortak yönler

Common Motives of Turkish and Greek Cypriot Folk Tales

Abstract

When we take a look at the Cyprus Folk Tales in general, it is clear that they have a similar structured other folk tales of other countries. However, some examples are not similar to worldwide folk tales in terms of motifs and differ from them. In addition to the tales included in the world motif index, there are also tales that bear the traces of different and local folkloric structure and character. Through our efforts and those of other researchers, many new tales have been thought of, compiled and added to the archives of Turkish Cypriot Folk Tales, greatly enriching the archive. As of today, we can easily say that most of the Turkish Cypriot folk tales have been compiled and there are not many tales waiting to be discovered. Following the opening of the border crossings and the lifting of travel restrictions between North and South Cyprus on April 23, 2003, we had the opportunity to obtain material that enabled us to learn more about Greek Cypriot Folklore. This allowed us to compare our own products with the southern fairytale data. Our research, based on comparative textual analysis, has shown us that many tales are almost identical and that this similarity means that some tales have been passed from Greek to Turkish and vice-versa.

Keywords: folktales, Cyprus tales, common motives

* Prof Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Başkanı, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü / Near East University, Head of Cyprus Studies Centre, Department of Turkish Language and Literature. sevketoznur@gmail.com. ORCID ID: 0000-0003-0498-3916

Giriş

Masallar, insanların düşsel dünyalarını dile getiren sözlü ürünlerdir. Çocukluğunda birçok insan ninesinden, dedesinden, çevresinden masallar dinlemiştir. Masallar halkın öz değerlerini içeren, dile getiren en önemli anonim eserlerdir. Sözlü yazın, başlangıçtan bugüne değin, toplumların, buna bağlı olarak insanların köklerini, ekinlerini, gelenek ve göreneklerini “söz” aracılığıyla, kuşaktan kuşağa aktararak yaşatmaktadır. Bu bağlamda; bizim ele alacağımız masal konusu da, sözlü ekinin bir türü olarak bu işlevini yerine getirmektedir. Masal üzerine, bugüne kadar birçok araştırmacı çeşitli tanımlar ve açıklamalar yapmıştır. Masal, Rumcada “Baramithya”, İngilizcede “Folktale”, Fransızcada “cante” Almandada ise “Märchen”dir.

Prof. Dr. Pertev Naili Boratav’ın masal tanımı şöyledir: “Nesirle söylenmiş, dinlik ve büyüklük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayal ürünü, gerçeğe ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan, kısa bir anlatı. Hayal ürünü sözünü, sadece olağanüstü şeyler anlamına almamak gerekir.

Masal olağanüstü çeşidinde de gerçekçi çeşidinde de, anlattığı olayların gerçeğe uyarlık derecesi ne olursa olsun, onların hayal yaratması oldukları izlemine veren, bir anlatı türüdür. Bu özellik masalı efsaneden, hikâyeden, destandan ayıran niteliklerin başında gelir.” , “Masal demek, hayal gücü demektir. Masal “hayali” hikâyedir. Masalı anlatan kişi, sınır tanımaz hayal gücüne, doğaüstü kişilerle ve olaylarla doldurur masalını”(Boratav, 276). İlhan Başgöz’ün: "Türk Folkloruna Giriş" başlıklı yazısında "Her tarif biraz keyfe göredir. Ne tümünden doğru, ne tümünden yanlıştır. Tarifler konuyu değişmez kalıpların içine hapseder ve bu tarif kalıbı donmuş olarak kalır. Mitler ve masallar gibi en belirli türleri tarif etmek için koca bir kitap yazmak gerekir" demektedir.

Masallar çağlar boyu değiştirilip yeniden biçimlendirilmişlerdir. Kuşaktan kuşağa, ağızdan ağıza aktarılırken az da olsa eklemeler ve çıkarmalar olmuştur. Masallardaki değişim anlatana bağlı olduğu gibi anlatılana da bağlıdır. Çünkü anlatıcı masalı anlatırken kendi yaşamına göre, tecrübesine göre de değiştirmektedir. Masalı anlatan kişi masaldaki kahramanlarını çevreden alabildiği gibi, yerel özelliklerden yararlananlar da oldukça çoktur. Durum böyle olunca toplumların, ulusların duyarlılıkları, beğenileri, değer yargıları, inançları, masalların içine serpiştirilir. Bu bağlamda çağlar boyu yapılan o kadar çok değişikliğe karşın, anlatanlar masalların yapılarına hep bağlı kalmışlardır. Evden uzaklaştırmalar, yasakların zorla kabul ettirilmesi, yasağın çiğnenmesi, bilgi edinme yolları, aldatmalar, servetlerin ele geçirilmesi, oyuna gelmeler, büyü yapmalar ve sayma gereğini duymadığımız daha nice öğeler, masallarımızda bulunmaktadır. Kıbrıslı Türkler ve Rumlar yıllar boyu bu ada üzerinde yaşamışlar birbirlerini her konuda etkilemişler, kültür alış-verişinde bulunmuşlardır. Ortak beğeniler yaratırken, kendi toplumlarına özgü değerleri, gelenek-görenekleri koruyup, yaşatmışlardır. Bugün konuşma dili olan Kıbrıs Ağzı’nda Rumlar - Türklere, Türkler-Rumlara birçok sözcük vermiştir. Bugün Kıbrıs Rum ağzında 3500 tane Türkçe sözcük Kıbrıslı Türklerin ağzında da bu sayıya yakın Rumca sözcük vardır. Kıbrıs Türk Masallarındaki kişilere bakıldığında karşımıza iki farklı tip çıkar. Bunlardan birincisi, yaşadığımız çevrenin kişilerinden olanlardır. Masallardaki köylü, bakkal, tüccar, işçi, çiftçi, nalbant, hancı vb gibi halktan kişiler ve bunun yanında yönetici sınıftan; Padişah, Vezir, Ağa vb. Ayrıca Türkiye masallarında çok az görülen Papaz veya Papaz karısı Babakya karakteri Kıbrıs Türk Masallarında çok görülmektedir. Kıbrıs Rum Masallarında da benzer tipler görülmesine rağmen, onlarda farklı olarak bir de kutsal kişiler çok görülmektedir.

Ayrıca olağanüstü güçlerle donanmış kahramanlar vardır. Bunlar Goncolozlar, ebedenölmezler, dervişler, devler, canavarlar, şahmaranlar, cinler, periler. Hızır, ve doğaüstü güçlerle yaratıklar masallarımızın gizemini artıran kahramanlardır. Kıbrıs Rum Masalları'nda kuş motifi çok az görülür, onlarda kuş veya zümrüt-ü anka yerine Yunan kültüründen ve mitolojiden gelen ejderha veya kanatlı at (Pegasus) vardır. Örneğin Dirimmo adlı masalda kötü kişi Rum Masalında ejderha olurken Türk Masalında deve dönüşmüştür.

Kıbrıs Rum Masallarının Genel Dil Özellikleri

Kıbrıs Rum masallarının genel dil özellikleri Kıbrıs Rum Masallarında sade bir anlatım vardır. Bir öykü gibi anlatılmaktadır. Kıbrıs Türk Masalları gibi çok zengin giriş tekerlemeleri bulunmamaktadır. Masallara daha çok sade bir girişle girilmektedir. Kimi masalarda da Türkçe tekerlemelerle masala giriş yapılmaktadır. Örneğin; Adanın hem doğusunda hem de batısında derlenen bir kısım Rum masallarında çok kısa fakat kültürümüz açısından çok ilginç bazı tekerlemelere rastlamış bulunmaktayız. Aşağıda verilen örnekler bunlarla ilgilidir. Tekerleme Türkçe sözcüklerle kafiyelenmiş olduğu gibi Türklerle ilgili olaylarla da ilgilidir. «Μίαν φοράν τζι έναν ζαμάνιν / που 'χαν οι Τούρτζοι ραμαζάνιν» Vaktin zamanın birinde Türklerin Ramazan vaktinde.«Μίαν βολάν τζαι έναν ζαμάνιν / που παντρεύκαν τον Χασάνην Vaktin zamanın birinde Hasanın düğününde»κ.ά. Βλ. Παναγιώτας Χρ. Κυπριανού, "Λαογραφικά από την Κρήτου Μαρόττου. Ο νους τζι η τύχη", Λαογραφική Κύπρος 1Δ (1984)25-31. Kaynak kişi: Girit Marotlu, Panayodas Hr. Kipriyanu.

Bu dizede görülebileceği gibi masal tamamen Türk unsurları etkisinde başlar. "Zamanın" sözcüğü Türkçedeki "Zaman" ve "Hasanın" kelimesi de "Hasan" olup tekerlemenin girişinde ilk iki dizenin aynı zamanda kafiyelerini oluştururlar. Kıbrıs Rum Masallarında birçok Türkçe sözcük vardır. Türkçe sözcükler arasında "Kocakarı", "Vatan", "Acaba", "Belki", "Masa" sözcükleri dikkati çeker. Masalarda bir hayli Türkçe sözcük yanında, masal öğelerinin çokluğu, bu masalların bir Türk masalı olduğunu ortaya koyar. Örneğin masalın kahramanlarından birisi bir padişahdır. Kral değil, padişah. Padişahın "Askeri" vardır. Bu "Asker" Rumcadaki adıyla "İstradiyodis" değil. "İstrados" değil, Türkçe sözcüğün Rumcada az değişikliğe uğramış şekli olan "Asgerin"dir. Masalın öteki kahramanı ise padişahın oğludur, vezirdir(vezirin olarak) bilineceği gibi Padişahlık, vezirlik genelde doğu yönetimlerinde mevcuttur. Yine masalda Vezir Antalya'da yaşar ve ölür. Hancı Türktür, adı İbrahim'dir.Yine Dellal'ın Türk olması... Bir de masalda kızların, Türkün bahçesinden zeytinleri toplamaları çok ilginç.

Yine masalarda birçok Türkçe sözcük ve kalıplaşmış söz bulabilmekteyiz; kilim, tas, derviş. Hele hele düğünün kırk gün, kırk gece devam etmesi Türk masallarının özelliklerinden başka bir şey değildir. Türklerde 40 sayısının özel bir yeri vardır. Kırk gün, kırk gece düğün, dernek yapmak; kırk mevlidi okumak yada okutmak, ölüyü kırklamak: (ölü kırkklanıncaya dek mezarına gün doğmadan nur duası okunmuş su dökmek) yıkanırken besmele ile kırklanmak: (gusülden sonra kırk besmele ve kelime-i şahadetle dökünme) "kırklar, yediler aşkına hû çekme: Hanın kırk yiğidini yanına alıp erken vakitte yola koyulması" (Bak: Dede Korkut Masalları) masallarımızın bir kısmında suçluya ceza verilirken "Kırk katır mı kırk satır mı istersin?" biçiminde soru sorulması bunlar arasındadır. Ayrıca masalın içindeki geçiş bölümleri de yer almamaktadır. Bir yerden bir yere gitme formelleri masalarda kullanılmamaktadır.

Bu bağlamda ele aldığımız bu makale hem masal kültürünü genç kuşaklara tanıtmak hem de bu duyarlılığı Ada insanımıza anımsatmak amacı gütmektedir. "Masallar, genellikle kolektif bir bilinç tarafından, bilincin ve bilinçaltının insanlığın hangi sorunlarını evrensel görüyorsa ona göre biçimlendirilmesinin ve bu sorunların aşılması için uygun görünen çözümlerin üretilmesinin sonucudur. Eğer, sözü edilen öğelerin tümü masalarda olmasaydı onların kuşaktan kuşağa anlatılarak aktarılmaları da mümkün olmayacaktı (Bettelheim, 36).

Yine ortak olarak görülen birçok masaldan birisi olan Türkler tarafından “Çavma Kuşu” adlarıyla bilinip, anlatılan masaldır. İrlanda’da da The Speckled Bull(Alaca Boğa), Türkiye’de de Muhsine Helimoğlu Yavuz’un, Padişah ve Çocukları ve Ahmet Ali Arslan’ın Üfâacılar masalıyla örtüşmektedirler ve uluslararası motif indeksi olarak Thomson’da 707, Boratav’da 239’dur. Masallar birbirlerine çok benzerlik göstermektedir. Rum masalında Padişahın üç oğlu variken, Türk masalında üç kızı vardır. Her iki masalda da üç genç ok atarak kismetlerini bulmaya çalışırlar. Aşağıda sizlere sunduğumuz masal Rumlar tarafından “Kurbağıcıklar”, Türkler tarafından “Yeşil Cin” adlarıyla bilinip, anlatılan masaldır. Türkiye’de de Muhsine Helimoğlu Yavuz’un ,Padişah ve Çocukları ve adıyla derlediği masal yine masalıyla birebir örtüşmektedir ve uluslararası motif indeksi olarak Thomson’da 707, Boratav’da 239’dur. Masallar birbirleriyle çok benzerlik göstermektedir.

Rum masalında Padişahın üç oğlu variken, Türk masalında üç kızı vardır. Her iki masalda da üç genç ok atarak kismetlerini bulmaya çalışırlar. Aşağıda sizlere sunduğumuz masallar Rumcularından çevrilip kültürümüze sunulmuş iki yeni masaldır. “Çocuksuz Zengin Adamın Masalı” ve “Çilekeşin Masalı” olarak anlatılan halk anlatıları topluma ders vermeleri ve iletileri açısından çok önemli.

Birinci masalın iletisi çok güzel, dünya malı dünyada kalır ve herkesin bir kaderi çizilmiştir bunu değiştiremez ve değiştirmeye uğraşsa da elinden birşey gelmeyeceğini anlatmaya çalışır.

İkinci masal veya Kıbrıslı Türkler tarafından hikâye şeklinde anlatılan bu anlatı, Allah tarafından dünyaya gönderilen meleğin gelecekte olumsuzluk yaratacak kişileri ve haksız yere kazanç elde eden insanlara verilen cezayı, Allah’a sitem eden Çilekeş’e canlı canlı göstermesi bakımından önemli.

Kıbrıs’ta Türkler arasında bilinen varyantında; bir kişi yanında Azrail ile yola koyulur, yolda yıkılmak üzere olan bir duvar görürler, Azrail bu duvarı tamir eder. Yollarına devam ederek ilerlerken kıyıda bir kayık görürler, Azrail bu kayığı da delerek yola çıkmasını engellemeye çalışır. Yine yola devam edip giderlerken bir çocuğa rast gelirler, Azrail bu çocuğu boğar. Adam bu gördüklerinin nedenlerini Azrail’den sorup öğrenmeye çalışır.

Kıbrıslı Türkler arasındaki anlatılışa göre Azrail yıkılmak üzere olan duvarı sahibinin fakir oluşu ve duvarı yaptıracak parası olmayışına bağlarlar (Rumlarda geçen masalda duvar zengin fakat pinti bir adama aittir ve içerisinde küp dolusu altın bulunmaktadır, orda meleğin o duvarı tamir nedeni duvarın yıkılıp da paraların o cimri adamın eline geçmemesi düşüncesine dayanıp tamir edildiği görülür. Kayığı veya gemiyi delerek verdiği zarara gelince bir kralın o gemiyi alıp karşıdaki bir ülkeye saldıracağı ve o ülke insanlarına çok zarar vereceği için hasara uğratılmıştır. Kısacası o kralın denizi aşip gitmesi engellenmiş oldu. Son olarak o çocuğun boğulmasının nedenine gelince büyüdüğü zaman çok gaddar olacağı için Azrail tarafından boğulduğu söylenmektedir. Hem Türklerdeki bu anlatı hem de Rumlardaki masalda temeldeki benzerlikler açıkça görülmektedir ancak gerçeği konuşmak gerekirse Rumlardaki masal çok daha detaylı ve çok daha akıcı bir üslûpla söylenmiş bir masal örneğidir.

Çilekeşin masalında pinti sözcüğü, guduru (ezbere), tüfeçin. Çocuğu Olmayan Zengininin masalında; peksemet, tahmin, gonişdisumen, halalin, saraf, pazarin gibi sözcükler dikkat çekmektedir.

..''Ετο' ήτονν. Έπονλήσαν τά Ιχη τονς τζι' έφήκαν ώς είκοσι χρόνια τρο-φήν. Γιάλίάλι έπεράσαν τά χρόνια, έμειναν τονς πέντ-Ιξη μήνες νά τους λεί-ψονν τζεϊνα πού φήκαν τζαι νά σώσονν τζαι τά έκατόγ γρόνια. «Ολάν, λαλεί δ άθθρωπος της γεναίκας, είεσ δονλειάμ πού πάθαμεν; ''Ετο έχ χά-χά νά σώ-ση δ τζαιρός, νά μάς λείψουν δσα φήκαμεν τζι' έμείς-ι-ζιοϋμεν. Είντα 'μ πού 'ν νά ινουϋμεμ πό τζεϊ τζαι τζεϊ. Νά μον κάμησ κάμποσομ ποξαμάτιν τζι έν νά καβαλλιτζέψω τ' άλοόμ μου νά πα νάβρω τόθ Θεόν νά δώ είντα 'ν τοντ' ή δουλειά πού μας ίβαλεν νά κάμουμεν.

—'Εκαβαλλιτζεψεν τό χτηνόν τον, εβαλεν τό ποξαμάτιμ μέσ' τό γισάτσιν τζι' ελάμνησεν κατά τήδ δύσην, γιατί μ' ένα τταμίνιν είπεν ζμ πού ποδά δ Θεός. 'Επήαιννεν-έπήαιννεν, έννχτώθημ μέσ' τήσ στραταν. Έν Ιξερεν είντα 'μ πού 'ν νά κάμτ). "Αμ μεν είσεχ χωρκόγ κοντά έν νά τόφ φαν τά θηρία μέσ' στ' δροσ. Έτσι σαν έσνλλοάτου, θωρεί μακριά εναφ φως τζι' έλονλλούταν. Έγι-σωσεμ πάνω τον.

Έπήεν, ηϋρεν έναν άσκητήμ μέσα σε μιάγ καλνφην τζι' άσκήτενκεν. Λα-λεί τον, «Ισει λλίον τόπον νά μείνω τζι' έγιώ, γνιέ μον, δαχαμαϊ τζι' έννχτώ-θηκα; —«αϊ, λαλεί τον, ίτηγ καλνφηδ, δήσε τό χτηνόσ σου έξω τζαι φωρεϊ μας για ππεσίιν. Έν νά ππέσης τζι' έσον χαμαι δπως-ι-ππέφτω έγιώ». — «Καλά, γνιέ μον», λαλεί τον. "Αμάν τζι' ίσααεν τό χτηνόν του τζι' έκατσαν,

λαλεί του δ ασκητής «θέλεις, παππού, νά κουνονστίσουμεν τζαι λλίον σαν ήρτες δά πάνω δά;» — «Νά κουνουστ'ίσουμεγ, γνιέ μον, λαλεί τον». — «Τζαί πώς ώς ώδε, παππού, λαλεί του δ ασκητής. Έγιώ 'δει τόσα γρόνια π' άσκητενκω νά σώσω τή ψνήμ μον δά πάνω τζαί πλάσμαν του θεοϋ έν εία τζι' έσοϋ, γέρος άθθρωπος νάρτης . . .». «Είντα 'ν νά σου πω, γνιέ μον, λαλεί του. "Ετσι τζι' Ζτσι. Κάθη νύχτα τζι' έγιώ τζι' ή γεναίκα μου έθωρούσαμεν δναν δρομάν ώς εναμ μήναν νά πονλήσουμεν τά ίχη μας νά τά δώσουμεν εις τους φτωχούς τζι' έν νά τάβρονμεν τετραπλοϋν εις τους ουρανοϋς — τζι' είπεν του οϋλλην τήν ιστορίαν δπως έγίνηκεν —τζαι τωρά πά νάβρω τόθ θεόν νά τór ρωτήσω». —«Αϊ, παππού, λαλεί τον, άφοϋς έν νά πά νάβρης τόθ θεόν έν τór ρωτάς πότ' έν νά τελείωση τζι' έμεναν ή άσκηση μου;» —«Νά τór ρωτήσω, γνιέ μου, λαλεί». Τον ασκητή κάθη νύχτα ό θεός Ιριβκέν του ένα ψουμίν τζαι τζείν' τήν ννχταν έριξέν τον δκυό, τό εναγ για τόγ γέρον. Ό ασκητής πού τήλ λαιμαργίαν τον Ζχωσεν τό ψονμιν τζι' ό γέρος έφαμ πού τό ποξαμάτιν τον. Γύρισ' ή μέρα πού τό πωρνόν έσηκώστην, έκαβαλλιτζεψεν τό χτηνόν τον τζι' ελάμνησεν. Πάλε άμαν τζι' έννχτώθην, είεφ φως τζι' έπήεν. Ηϋρεμ μιάγγεναίκαμ μέσα σ' ενασ σπήλιον τζι' άσκήτενκεν. «'Εδει, κόρη μον, λαλεί της, νάκκον τόπον να μείνω τζι' έγιώ;» —«Ποττέ, λαλεί τον, παππού, να μέμ μεινης; Κατέβα, δήσε το χτηνόσ σου να κουνονδτίσουμεν τζιέλης». Έκατέβην δ γέρος, εδησεν το χτηνόν του τζι' έμπησ μέα' τόσ σπήλιον. «Τζαί πώς ώς ώδε, παππού», λαλεί τον ή άσκητίνα. —«Είντα 'ν νά σοϋ πω, κόρη μον, λαλεί της, έτσι τζι' έτσι —τζι' είπεν της ονλλην την Ιστορίαν — τζαί τωρά πού θωρείς, πάω νάβρω τόθ θεόν νά τór ρωτήσω». — Τζι' άφονς έν νά πάς, παππού, εν τór ρωτάς τζαι για μέναν τοϋν τ' άμμάδκια μον πού 'ν ελσι πονιζάμενα πό έν νά γειάνονν; —«Καλόγ, κόρη μου, νά τór ρωτήσω», λαλεί της. Την νύχταμ πάλε ό θεός εριξέν της τζαι τούτης δκνό ψουμιά. "Επκιασεν το έναν εδωσέν το του γέρον. «*Οϊ, κόρη μου, λαλεί της, έγιώ έχω το ποξαμάτιμ μου, άφησ' το σου πού 'σαι μέσ' στα δρη». «Ποττέ, λαλεί του, τούτον ίπεψέσ σου το δ θεός. Κάθη νύχτα ρίβκει μον έναν τζαί πόψε ίριξέμ μον δκνό τζαι το έναν εγ για σέναν. "Αν δεν το πκιάσης έν είσαι καλός άθ-θρωπος». "Επκιασεν το τζι' ό γέρος.

Πού το πωρνόν έσηκώθημ πάλε τζι' ίπκιασεσ στραταν. "Ετσι σάν έπή-αινεν είεν εναβ βοσκόν τζι' εσρνεν νερόμ πά στόλ λάκκον τζι' έπότιζεν αίγεσ τζαι κονέλλεσ τζαι τζεϊνεσ έρκοϋνταν τζι' έπίνναν τζι' έφεύκαν τζι' έρκοϋν-ταν άλλεσ τζι' έν είχαλ λείψην. "Οσσον τζι' είεν τον: «"Α παππού, φωνάζει τον, κάτσε πού κά στήμ μοσφιλιάν νά πνάσης τζαί ναρτω τζι' έγιώ νά κον-νονδτίσωμεν.» "Εκατσεν δ γέρος, έπήεν τζι' δ βοσκός: «Τζαί πώς ώς ώδε, παππού;» λαλεί τον. —«Είντα 'ν νά σου πώ, γνιέ μον, έτσι τζι' έτσι τζαι τωρά πάω να-βρω τόθ Θεόν νά τór ρωτήσω». —«Τζι' άφονς έν νά πάς, παππού λαλεί τον, έν τór ρωτάς πότ' έν νά λείψουν τζι' έμεναν τούτεσ οι αίγιεσ τζι' οι κουέλλεσ τζαί σύρνω-σύρνω νερόν νά υς ποτίσω τζι' έν ίχουλ λείψην;» —«Καλόν τór ρωτώ, γνιέ μον,» τζι' έκαβαλλιτζεψεν τζι' ελάμνησεν.

"Ετσι σάν ἐπίαιναν, ηῦρεν εναγ γέρον ἀσπρομάλλην τζι' ἐκάθετον κοντά σε μιάβ βρύσην τζι' ἐκράτεν εναγ καλάθιν τζι' εἶσεμ μέσα τρί' αὐκά τζαι τρία ψονμιά. «Κόπκιασε τζι' ἔσου, λαλεί τον, νά κάτσης νά πνάσγ/ς». —«Μμά βιάζονμαι, λαλεί τον, νά φτάσω χωρκόν τζι' ἄν νυχτωθῶ, εἶμαι ξένος τζι' ἐν-ι-ῖρω τους τόπους». —«Ἐλα, λαλεί τον, νά πνάσσης τζι' ἐν νά πάω τζι' ἐγίω στο χωρκόν τζαῖ νά σε πάρω». Ἐκατέβηκεν τζι' ἱκατσην. "Ἐπκιασεν δ ἄλλος γέρος ἕναν ἀγκόν τζι' ἕναν ψονμίν τζι' ἰδωσέν τον. «"Οἶ, λαλεί τον, ἐθ θέλω, ἀη'1 τα σου' γέρος ἀθθρωπος ἐδκιακόνησες ἕναν ἀγκόν τζι' ἐν νά μοῦ το δώσης;» —«Λαλεί τον, ἀδ δεν τά πκιάσης ἐν εἶσαι καλός ἀθθρωπος». "Ἐπκιασεν τα τζι' δ γέρος. «Τζαῖ πόθθεν εἶσαι γέρο;» λαλεί του. —«Ου, εἶμαι πούπολλά μακριά» —«τζαῖ πού πάεις;» —«Εἶντα 'ν νά σου πῶ, λαλεί τον, ἔτσι τζι' ἔτσι τζαι πᾶ νάβρω τόθ θεόν (ἐν τζι' ἐκατάλαβέν τομ πῶς ἦταν δ ἴδιος δ Θεός) —«Ἐδνστύχησες;» λαλεί του, λαλεί τον «δι». «Αἶ, τζι' ἀφοῦς ἐν ἐδνστύχησες γιατί ἐσυγκλεθκιάστης τόσο; Νά γυρίσης πίσω στον τόπος σου τζι' ὑστερα πού τρεις ἡμέρες, ἐν νά πεθάν' ἡ γεναῖκα σου τζι' ὑστερα πού μιαν ἐβάομάαν ἐν νά πεθάνης τζι' ἔσου τζαι νά κάμης γλήορα νά φτάσης τήγ γε-ναῖκας σου νά τήσ σάσ-ης τζι' δπως σάς εἶπεν δ Θεός ἐν νά ταβρετε». —«Νά σε ρωτήσω τζαῖ κάτι. Σάν ερεσσα ηῦρα ἵναν ἀσκητήν τζι' εἶπεμ μου νά ρωτήσω τόθ Θεόμ πότ' ἐν νά τελείωση ἡ ἀσκηση του». «Νά τοῦ πῆς νά φύη νά πᾶ, νά πκιάστ] τσάππαν νά ζήση γιατ' ἐν νά πεθάνη της πείνας. "Ἐδει τρεις ἡμέρες πού 'ν τοῦππεσε ψουμίν. Την νύχταμ πού 'σουν τζι' ἔσου, δ Θεός εριξεδ δκνό ψουμιά, το ἕναν ἦταγ γιά σέναν τζι' ἔσ σου τδδωσεν τζαῖ νά τοῦ πῆς νά μέγ καρτερά σωτηρίαν» —«Ἦρα τζαι μιαν δ,λληγ ἑναῖκα/ζ π' ἀσκήτεκεν τζι' εἶπεμ μον νά σε ρωτήσω τ' ἀμμάδκια της πού 'ν ἔτσι πονιζάμενα πότ' ἐν νά γειάνον;» —«"Ἐγ καλή ψονσῆς τζαῖ νά της πῆς ἐν νά γειάνονγ γλήορα». —«Ἦρα τζι' εναβ βοσκόμ, πού πότιζεν αἶγες τζαῖ κονέλλες τζι' ἐν εἶχαλ λεί-ψην τζι' εἶπεμ μον νά σε ρωτήσω πότ' ἐν νά λείψον». —«Νά τοῦ π-ης νά τοῦς-ι-σφνρίση τζι' ἐν νά λείψον». "Ἐτσ' ἦτον. Ἐκαβαλλίτζεπεν δ γέρος, ἐπέρασεμ πού τόβ βοσκόν, ἐπέρασεμ πού την γε-ναῖκαν, ἐπέρασεμ πού τον ἀσκητήν, εἶπεν τους τα δπως τοῦ τά εἶπεν. Λάμνε-λάμνε, εφτασεν εἰς το χωρκόν. Εἶπεν τήν Ἱστορίαν οὔλην της γεναῖκας του. Ἐπέσαν τήν νυχταν, πού το παρνόν ἡ γεναῖκα τον ἀρωστη. Ἀσκοπα πού κά στό μαονλουτζιν τον, θωρεί μιάμ μονέαγ γρονσήη

"Ἐπκιασεν την νά πᾶ στό παζάρι νά τήν-ι-ξαρῶνρῶσγ). Διά την νοῦ σαρράφη «"Οἶ, παππού λαλεί τον, ἔτσι παπάες ἐν ἔχω. Νά σου δώσω οὔλλα τά ριάλια μου οὔτε τῆμ μισήν της ἀξίαν ἐν τῆμ πκιορώννω». —«Περιπαίξεις με, γνιέ μον;» λαλεί τον. —«"Οἶ, παππού, ποττέ νά σε περιπαίξω . . .» "Ἐπκιασεν τῆμ πααίννει σ' ἄλλον το ἴδιον, σ' ἄλλον το ἴδιον, ἐπήεν εἰς τον τελενταῖον. Ἐμέ-τρησεν τά ριάλια τον: «ἐβ βκαίννονμ, παππού, λαλεί τον, λείβκονμαι μιάλ λίραν. "Ἀθ θέλης νά σου χρωστώ μιάλ λίραν». —«Καλόγ, γνιέ μον, λαλεί τον, φέρ' μον τα τζαῖ χαλάλις σου». "Ἐπκιασεν τα, ἐπήεν, ἔσασεν τήγ γεναῖκαν τον τζι' ἔθαψέν την τζι' ὑστερα πού μιαν ἐβάομάαν ἐπέθανεν τζι' ὁ ἴδιος.

Çocuksz Zengin Adamın Masalı

Bir zamanlar çok zengin bir adam vardı. Bu adamın çocuğu olmazdı. Bir ay boyunca hem kendisi hem de karısı rüyalarında mal varlıklarını bu âlemde fakirlere vermelerini ve öteki dünyada bunun dört misline sahip olacaklarını görüyorlardı. Kocası bir gün: "Olan diyor, bir aydır her gece rüyamda tüm mal varlığımızı bu dünyada vermemiz ve öbür âlemde bunun dört misline kavuşacağımızı görmekteyim." Karısı: "Ben de aynı rüyayı görmekteyim" der. Yirmi sene daha yaşayacaklarını tahmin ettiler. 80 yaşındaydılar. Her şeyimizi satalım savalım ve fakirlere dağıtalım dediler. Bize de yirmi yıl yetecek kadarını ayıralım. 100 yaşından fazla da yaşayamayız ya. Öyle oldu ,mal varlıklarını sattılar kendileri için yirmi yıllık bir miktarı alıkoydular. Yıllar yavaş yavaş geçti. Kendileri için ayırdıkları meblâğ ancak 5-6 aylık bir miktar kaldı. Yaşları nerdeyse yüze yanaştı. Adam karısına : "Olan! Gördün mü başımıza gelenleri. İşte zaman ha, ha doluyor. Kendimize diye ayırdığımız para bitiyor ve biz daha yaşıyoruz. Bundan sonra ne olacağız. Bana çok fazla peksemet yapasın. Atıma binip Allahı bulmaya gideceğim. Yapmamızı istediği bu işin ne tür bir iş olduğunu öğreneceğim. Hayvanına bindi, peksemetlerini heybesine koydu ve batıya doğru yola çıktı. Bir tahminde bulunup Tanrının o tarafta olduğunu sandı. Yoluna devam edip gider. Derken yolda akşam olur. Ne yapacağını bilemez. Yakında köy bulamazsa bu ovanın ortasında canavarlara yem olacak. Bu söylenip dururken çok uzaklarda yanıp sönen çok hafif bir ışık gördü. Ona doğru yöneldi. Gitti, gitti. Sonunda bir kalifin içinde çile çeken birisine rastladı. Ona: "Oğlum gece oldu. Ben de burada kalabilir miyim? diye sordu." Çile çeken kişi ona dedi ki: "İşte kalif. Hayvanını dışarıda bağlada gel, ikimiz için de yatacak yer var." Sen de benim gibi yerde yatacaksın. İhtiyar ona tamam oğlum der. Hayvanını tertipleyip oturduklarında çilekeş ihtiyara dedi ki: "Dede buraya kadar gelmişken biraz konuşmamızı ister misin?"

Konuşalım oğlum der. Çile çeken ona der ki: “Buralara kadar nasıl oldu da geldin. Ben bunca yıldır ruhumun selâmet bulması için çile doldurmaktayım ve şimdiye dek Allahın bir tek kulunu görmedim. Şimdi sen yaşlı adam çıkageldin. “Sana ne diyeyim oğlum”der ihtiyar. Durum böyle böyle. Bir ay boyunca her gece hem ben hem de karım rüya görmekteydik. Rüyada bize olanca mal varlığımızı satıp parasını fakirlere dağıtmamız söyleniyordu. Dünyadaki mal varlığımızı fakirlere dağıttığımız takdirde, ahirette onun dört misline kavuşacağımız söyleniyordu ve çile çekene olayı baştan sonuna kadar anlattı. Şimdi de Allahı bulmaya gidiyorum der. Çile çeken adam da ondan Allahı bulduğu takdirde kendi çilesinin ne zaman dolacağını sormasını ister. İhtiyar ona “Sorayım oğlum” der. Çile çekene Tanrı her gece bir ekmek yollamaktaydı. O gece iki somun gönderdi. Birisi de yaşlı adam içindi. Çilekeş oburluğundan ekmeğin birini sakladı ve yaşlı adam kendi peksemetlerinden yedi. Gece geçti, sabah olurkenden ihtiyar kalkıp hayvanına binerek yola koyuldu. Gene akşam olunca bir ışık görüp o tarafa doğru yöneldi. Bir mağrada çile dolduran bir kadına rastladı. Ona da kızım : “Birazcık yer var mı ben de kalayım”der. “Hiç olur mu dede kalmayasın” der kadın. Hayvanını bağla hem de biraz da sohbet etmiş oluruz. İhtiyar hayvanından inip onu bağladı ve mağaraya girdi. Çile çeken kadın ona: “Ta buralara kadar nasıl oldu da geldin” der. “Sana nasıl anlatayım kızım” der ihtiyar.Hikâye şöyle şöyledir deyip bütün olanları ona da anlattı. Şimdi de gördüğün gibi Allahı bulmaya ve ona sormaya gidiyorum. Dede madem ki gidiyorsun benim bu gözlerimdeki ağrıların ne zaman geçeceğini de sorar mısın?” der. İhtiyar ona: “Tabii sorarım” der. Geceleyin Allah buna da iki ekmek indirir. Birisini alıp ihtiyara verir.İhtiyar: “Yok kızım benim peksemetlerim var, sen gurbettesin onu kendine sakla”der.“Hiç olur mu” der kadın. Bunu sana Allah yolladı. “Her gece bana bir ekmek gönderir. Bu gece iki yolladı. Birisi de senindir” der. “Eğer almazsan iyi bir kişi değilsin”. ihtiyar da o zaman alır.

Sabahın erken saatinden kalkıp yola koyulduyolda giderken bir çobana rastladı. Çoban kuyudan su çekip keçilerini, koyunlarını sular, başka keçiler, koyunlar yine gelip su içerler ve bunların asla ardı arkası kesilmezdi.

Çoban onu görür görmez: “A! Dede” deyip ona seslenir ve alıç ağacının altına oturup dinlenmesini ve kendisinin de gelip sohbet etmelerini söyler.

İhtiyar oturdu, çoban da gitti ve ihtiyara: “Ne böyle buralarda” diye sordu.

Durum böyle böyle ve şimdi Allahı bulup, sormaya gidiyorum” der.

Çoban: “Dede madem ki Allahı bulmaya gidiyorsun ne olur benim de sürekli kuyudan su çekip suladığım bu keçilerin ve koyunların da sonunun gelip gelmeyeceğini sor.” diye ricada bulunur. “Tamam oğlum sorayım” der.

Hayvanına binip yola koyulur. Böyle yoluna devam ederken. Bir pınarın yanında oturan beyaz saçlı bir ihtiyara rastlar. Elinde bir sepet vardı. Bu sepetin içerisinde de üç yumurta ve üç ekmek mevcuttu. Oturan ihtiyar yolcuya: “Buyur sen de oturup dinlen” der. Öteki “acelem var köye varmalıyım, akşam olursa yabancıyım buralarını bilmiyorum” der.

“Gel dinlen ben de köye gideceğim, seni götürürüm”der.

Hayvanından inip oturdu. Diğer ihtiyar bir ekmek ve bir yumurta alıp ona uzattı. O kabul etmedi.

“Bırak” dedi. “Sen yaşlı adam dilenerek elde ettiğin bir yumurtayı bana mı vereceksin” der.

“Eğer almazsan iyi bir insan değilsin”.

Bunun üzerine ihtiyar alır.

Oturan adam yolcuya “Nerelisin ihtiyar? diye sorar”. “O çok uzaklardan”der.

“Nereye gidiyorsun?”

-“Sana ne diyeyim ihtiyar, Allahı bulmaya gidiyorum” (Konuştuğu kişinin Allah olduğunu anlamaz)

-“Mutsuz musun?”

“Hayır”

-“Madem ki mutsuz değilsin neden bu kadar endişelendin? Geri memleketine dönesin. Üç gün sonra karın ölecek. Bir hafta sonra da sen öleceksin, elini çobuk tut, karına yetiş ve onu tertiple ve Allahın size söylediği gibi herşeyi bulacaksınız” -“Sana bir şey daha sorayım yoldan geçerken bir çilekeşe rastladım ve çilesinin ne zaman son bulacağını Tanrıdan sormamı istedi.”-“Ona söyleyesin ki çekip gitsin. Eline çapa alıp ekmeğini kazanmaya baksın, yoksa açlıktan ölecek, üçgünden beridir Tanrı ona ekmeği yollamadı. Senin de olduğun o gece Tanrı ona iki ekmeği göndermişti. Ekmeklerin biri senindi ve sana vermedi. Bundan ötürü selâmet beklemesin.”-“Gözleri ağrıyan bir çilekeş kadına rastladım o da gözlerinin ne zaman iyileşeceğini Tanrıdan sormamı istedi” der.-“Ona de ki iyi kalpli bir insandır ve gözleri çok geçmeden iyileşecektir.”-“Yine bu arada bir çobana rastladım ki keçileri ve koyunları sulamaktaydı ve suya gelen keçilerin ve koyunların ardı arkası kesilmiyordu. Çoban da bu davarların ne zaman biteceğini Tanrıdan sormamı istedi.”

-“Ona davarlara ıslık çalmasını söyle, o zaman tükeneceklerdir” Böyle da oldu. İhtiyar hayvanına bindi, çobandan, çile çeken kadından, çile çeken diğer kişiden geçerek Tanrının ona söylediklerini bir bir anlattı. Gide gide köyüne vardı. Olanların tümünü karısına anlattı. Geceleyin yattılar, sabahın erken saatlerinde karısı hastalandı. Kesesini yoklarken bir de bakar ne baksın bir altın bulur onu alıp bozdurmak için pazara gider. Onu bir sarrafa verir. Sarraf ona yok baba benim öyle param yok. Sana bütün paralarımı da versem onun değerinin yarısını ödeyemem. “Ama benimle alay mı ediyorsun be oğlum” der ihtiyar. “Yok dede seninle niye alay edeyim” Altını alır başka bir sarrafa gider yine aynı. Neticede sonuncuya gider. Paralarını sayar. “Dede paralarım çıkışmaz bir lira eksilirim. Eğer istersen bir lira sana borcum olsun.” der. İhtiyar: “Oğlum elindeki paraları bana ver bir lira sana helâl olsun.” Paraları alır karısını tertipler, defneder bir hafta sonra da kendisi vefat eder.

Ἡ Ἱστορία Του Ἀσκητή.

Μιάφ φοράν εἶσεν ἕναν ἀσκητήν τζι' ἐνήστενκεν τρεις ἡμέρες τζαι τρεις νύχτες τζι' ἐπαρακάλεν τόθ θεόν να τοῦ δείξη τά μυστήρια του. Στές τρεις ἡμέρες ἤρτεν ἄγγελος πεμπάμενος πού τόθ θεόν τζι' εἶπεν του γιατί πειράζει τόθ θεόν λαλεῖ του τζι' ὁ ἀσκητής «θέλω νά μάθω τά μυστήρια τοῦ θεου». «αἶ, λαλεῖ του, ἐν τό ξέρεις ἠώς δι τὰ μυστήρια τοῦ θεου ἐμ πολλά;» «Θέλω, λαλεῖ του ὁ ἀσκητής, νά δώ τήδ δικαιοκρισίαν του θεου» —«καλά, λαλεῖ του ὁ ἄγγελος, ἐλα μιτά μου». "Ἐπκιάσέν τον ὁ ἄγγελος: τζι' ἐπήρεν τον εἰς τό σπίτιν νοιπιντη. — Τωρά τζι' ὁ ἄγγελος εἶνην ἀθθρωπος. — Ἐπήσιν εἰς τό σπίτιν του πιντή: — ὦρα καλή σου— καλώς τους.— ἐν ἔσει νάκκομ μέρος νά μείνουμεν τζι' ἐμεῖς οἱ ξένοι; αἱ ὁ πιντής, «οἱ γυιέ μου, λαλεῖ τους, λάμνετε στο καλόν τζι' ἐν ἔχω τζαῖ πέρκιμον εὔρετε πούποτε ἄλλου» — «μά πού 'ν νά πάμεν, λαλεῖ του ὁ ἄγγελος, ετο, ἄφους ἤρταμεν δαχαμαι βάρ' μας ἐσού πού ποτέ νά μείνουμε τζαι κάμνετε ψνσικόν». — «αἱ, λαλεῖ τους ὁ πιντής, ἐτο 'τζεῖν τό σελωνάριν τζι' ἔσ σας κάμνη μείνετε» — «καλά γυιέ μου», λαλεῖ του ὁ ἄγγελος. Ἐμείνασιν. Τήν νύχταν ὁ πιντής ἐν τους ἐδοτζίμασεν μέ ψουμίμ, μέ φαειμ, μέ ρούχα, μέ τίποτε. Τήν νύχταν ὁ ἄγγελος εἶσεν ἕναν τοιχόν τζι' ἤταχ χά-χά νά ππέση, ἐσηκώστην τζι' ἐστερέωσέν τογ καλά νά μέν-ι-ππέση. «ά, λαλεῖ τοῦ ἀσκητή, σεβασμός, τι θωρεῖς νά μέλ λαλής τίποτε».

Πού τό πωρνόν ἐξημέρωσεν, ἐσηκωστήκαν τζι' ἔφουαν. Ἐπήασιν εἰς ἕναν ἄλλοχ χωρκόν. «Τωρά, λαλεί του, ἐν νά πάμεν εἰς τό σπίτιν νου πολλά πλου-σίου, πού 'σει πολλά καλήχ χνώμην. Ἐπήαν εσσω του πλουσίου, οσσον τζι' εἰεν τους τζαι τζεινος τζι' ἢ γεναίκα του «ώ, καλώς ὠρίσετε τζι' ἔσει τζαι σπίτιν νά μείνετε τζαι νά φάτε τζαι νά ξηποσταθῆτε». Τέλος πάντων νά μεν τά πολλοουμμεμ, περιποίησες πολλές. Τήν νύχταν ἔστρωσαν τους τζι' ἐπ-πέσαν. "Ἀμα τζι' ἐτζοιμηθήκαν, ἐσηκώστην ὁ ἄγγελος, ἦταν τό μωρόν τους μέσ' τήγ κούνιαν ἐπκασέν το πού τόλ λαιμόν τζι' ἐπνιξέν το, Ὁ ασκητής τωρά θωρεῖ τον. Ἐσηκωστήκαμ πού τό πωρνόν τζι' ἔφουαν. Ἐπήασιν εἰς ἕναν ἄλλοχ χωρκόν. Ἐμείνασιν εσσω νου πλουσίου πάλε. Ου! πλούσια τά ἐλέη σου· πάλ' ἔδωσαν τους τζαι φαῖν τζι' δι' ἄλλον ἐθέλαν. Τήν νύχταμ πού τζοιμηθήκαν, ὁ ασκητής θωρεῖ τον ἄγγελον πού σηκώννεται τζαι πκιάννει ἕναχ χανάπιγ γρουσόμ πού τους ἔδωκαν τζι' ἠπκιαν τζι' ἔδωσέν το στον ἄεραν. Ἐφουαν τζαι πού δαχαμαί. Ἐπήαν ηιραμ μιαν ἐλιάν μιάλημ πολλά, πού 'ταν κούφκιος ὁ κορμός της. Λαλεί του ὁ ἄγγελος του ασκητή· «ἐλα νά σε χωσω δά μέσα τζι' ἐν νά δῆς πολλά πράματα». "Ἐχωσέν τον ὁ ἄγγελος τζτέφύεν. Ὑστερα πού λλίην ὠραν ἦρτεν ἕνας βαθύπλουτος μέ τό χτηνόν του, ἔδησεν τό χτηνόν του πά στην ἐλιάν τζι' ἐκατέβηκεν ἠπκιεν νερόμ πού τήβ βρύσην, πού ταν τζαχαμαί τζι' ἀρκίνησεν νά μετρά τά ριάλια, που 'σεμ μέσ' τό σατσίν του γιά νά δη πόσα παίρνει στο παναύριν τά ριάλια ποσσω του ἐπκασέν τα κουτουρου τζι' ἔθελεν νά δη τωρά πόσα ἐπκασεν. Σάν τάμέτραν ἐξυπάστην τό χτηνόν του τζι' ἔκοψεν τζι' ἐππεσεν εἰς τό βουρος. Ὁ πλούσιος ἄμαν τζι' εἰεν τό χτηνόν του τζι' ἔκοψεν, ἔφηκεν τά ριάλια τζαχαμαί τζι' ἐππεσεν εἰς τό βουρος τζαι τζεινος νά τό πκιάση. Ὑστερα πού λλίην ὠραν ἦρτεν ἕνας ἄλλος, ἐπκασεν τό σατσιν τζαι τά ριάλια τζι' ἐπήεμ μέσ' στ' ορος νά μέν τόδ δουν. Ἐπέρασεγ κάμποση ὠρα τζι' ἦρτεν ἕνας φτωχός κακορίζικος διακονητής πού τζαχαμαί τζι' ἄμαν τζι' εἰεν τήβ βρύσην τζαι τον νοσιόν ἐκατσεν νά ξηποσταθῆ τζαι νά πκιή τζαι λλίον νερόν. Ὁ πλούσιος ἐπκασεν τό χτηνόν του τζι' ἐπάαιννεβ βουρητός εἰς τήν ἐλιάν νάβρη του ππαράες τον. Παρατηρά . . . ἔθ θωρεῖ τίποτε. «Ρε πατσόγερε, λαλεί του, εἰντα 'μ πού τάκαμες τά ριάλια μου πούταν δαχαμαί;» — «τά ριάλια σου; . . . ἐν εἰα τίποτε, γυιέ μου, λαλεί του, ἔτσι πράμαμ ἐγιώ». — «Ἐν εἰες ρε ἔτσι, ρε ἔτσι2 λαλεί του, κανέ-νας πού δαχαμαί ἐν ἐρεξεν τζαι πκοῖος εἰσεν νά τά πκιάση; ...» Ὁ γέρος πάλε εἶπεν του πώς ἐν ἐπκασεν ἔτσι πράματα, ἐβκαλεν τζι' ὁ πλούσιος τό ττουφέτσιν τον τζι' ἐσκότωσέν τον τζι' ἔφιεν. «"ὦ, λαλεί δ ασκητής, τούτ' ἐν ἢ δίκαιη κρίση του θεου πού μου 'πεν πώς ἐν νά μου δείξῃ!. . .» Ὁ ασκητής οσσον τζι' εἶπεν ετσί πού μέσα του Ἰσια θωρεῖς τό μαντηλουῖν πού 'σεν τό νερόμ μέσα τζι' ἐτρεξέν το ουλον. Γιατί ἐξήχασα νά σας πώ πώς δ ασκητής ἦταν δίκαιος τζι' ἐκράτεν νερόμ μέσ' τό μαντηλουῖν τζι' ἐν ἐστάσσην Ἰσια δσσον τζι' εἰεν τζι' ετρεξεν, ἐκατάλαβεμ πώς ἀμάρτησεν. Ἦρτεν υστερά πάλε ὁ ἄγγελος τζαι λαλεί του: «τωρά ἐν νά σε πάρω νά δῆς τζαι τον ἀμαρτωλόττερον ἀθθρωπον τζαι τόδ δικαιοῦττερον. Ἐν νά σταθῆς τζαχαμαί τσειν τήμ πόρταμ πού 'ν νά βκαίνγγ ὁ κόσμος τζαι τζεινος πού 'ν νά βκι πρώτος εν ὁ ἀμαρτωλόττερος τζαι τζεινος πού 'ν νά μπή τήν νύχταν τελευταῖος ἐν ὁ δικαιοῦττερος». Ἐπήεμ πού τό ξηφώτιν, ἐκατσεν εἰς τήμ πόρταν, θωρεῖ ὁ πρώτος ἀθθρω-πος πουβκηκεν ἦταν ἕνα ψαράς μ' ἕναγ κοπελλουῖν, γυιόν τον, τζι' ἐπάαιννεν εἰς τό ψάριν. Ἐπήεν εἰς τό ψάριν ὁ ψαράς τζι' ἐρίξεν τήμ ποτανιάν τον νάπκιάση ψάριν. «"Α παπά, λαλεί του το κοπελλουῖν του, τα τζύμματα της θά-λασσας εν τα πολλά, ὄξά ὁ ἄμμος, ὄξά τ' ἀστρη τ' ουρανού;» — «οἱ, γυιέ μου, λαλεί του ο ψαράς, με τα τζύμματα της θάλασσας εν τα πολλά, με ὁ ἄμμος, με τ' ἀστρη τ' ουρανοῦ. Ἡ εσπλαχνία του Θεου εν ἢ πολλή.»

Την νύχταν ο ασκητής έκαρτέραν —έκαρτέραν νά ρέξη ό δικαιοότερος . . . ρέσει ό παράς! «"Ω! λαλεί ο ασκητής, τζι' ο άμαρτωλόττερος τζι' ό δικαιοότερος άνθρωπος εν ο Ιδιος;! . . Ηρτεν ο άγγελος: «Αι, λαλεί του, εις τζαι τον άμαρτωλόν, εις τζαί τον δίκαιον;» λαλεί του—εν έμπόρεσα νά καταλάβω" ο ίδιος ήταμ πού το πωρνόν αμαρτωλός τζι ως την νυχταν είνηδ δίκαιος; . . μιαν ήμέραν έσωσεν τη ψυσήν του; —«Ναι, λαλεί του ο άγγελος, γιατί ειπεν του παιδικιού τον πώς μήτε τά τζύμματα της θάλασσας εν τά πολλά, μήτε ο άμμος, μήτε τ' αστρη, παρά ή εσπλαχνία του Θεου, τζαι με τολ λóον του εσω—σεν τή ψυσήν τον.» —«Καλά 'λ, λαλεί του, τζείν' τουππιντή, πού 'μ μας εδωσεμ με νά φάμεμ με νά πκιουμεν, γιατί τονάσες του τοίχον του νά μεν-ί-ππέση;» —«α, λαλεί του, τζαχαμάι εσει έναμ πιθάριν ριάλια τζι' άν εππεφτεν ο τοίχος είσεν νά τάβρη τζεινος ο ππιντής τζαι νά

κάψη τόγ κόσμον έστερέωσά τον τζι έγιώ ώστι νά τάβρη κανένασ καλός πού τήγ γενιάν του τζαι κάμη καλόν». —«Αι τζεινου. πάλε λαλεί τουο ασκητής, πού μάς εκαμεν τόσημ περιποίησην είντα τουπνιζες το μωρόν του;» —«Ο άνθρωπος τζαί τζεινος τζι ή γεναίκα του ιγ καλοί άθθρώποι, μά τζειν' το μωρόν είσεν νά 'ινη κακός άθθρωπος τζι' είσεν νά χάσουν οι γονιοί τζειν' τους μιστούς ουλουσ τζαι για τουτον έσκότωση τό μωρόν τους για νά μείνουν οι μιστό'ι τους». —«αι, του άλλου πού τό γρουσόν τό χανάππιν είντα τοδωκες εις τον άέραν;» —«Γιατί, λαλεί του, τζι' οί δκυό τζι' οοντρας τζι ή γεναικα εγ καλής χνώμης τζαι μανιχά τζειν' τό χανάππιν ήτα ξένομ πράμαν τζι εδωκά το στον άέραν νά τους έλευτερώσω πού τό κριμαν». —«αι καλά 'λ, λαλεί τουο ασκητής, τζεινος ο πλού—σιος είντα σκοτώσεν τζειν' τον άθων τόγ γέρον, άφους εν ήταν τζεινος πονπκιασεν τά ριάλια του;» —«Ο άνθρωπος τζεινος πού θωρείς πουπκιασεν τά ριάλια, πού τους δικούς του πλονσίου έκλέψαμ πού τους δικούς του τζεινου, τζαι για τουτον εκλεψεν τζαι τουτος του πλουσίου για νά πκιωρωθή τό ρηθέν τό ιδιον τζι' οι δικοί τον τζειν' τον σκοτωμένου έσκοτώσαμ πού τους δικούς του τούτου τζαι για τούτον έσκότωσεν τζαι τουτος τον αλλογ για νά πκιωρωθή τό ρηθέν».

Çilekeşin Masalı

Vaktin zamanın birinde bir çilekeş varmış üç gün üç gece oruç tutar ve kendisine gizemlerini beyan etmesi için Tanrıya yakarır. Üçüncü gün Tanrının yolladığı bir melek gelir ona Tanrıyı neden rahatsız ettiğini sorar. Çilekeş de ona : “ Tanrının gizemlerini öğrenmek istiyorum” der. Melek ona:

“Tanrının gizemlerinin çok olduğunu bilmiyor musun?” der.

Çilekeş: “Tanrının adaletini öğretmek istiyorum” Melek ona: “Tamam benimle gel” der. Melek onu alır ve onu bir pintinin evine götürür. Şimdi Melek de adam kılığında girmiştir. Pintinin evine gittiler.

-Hayırlı vakitler

-Hoş geldiniz

-Biz yabancıların da kalacağı bir yer yok mu? diye sorarlar.

Pinti: “Yok oğlum, yerim yoktur başka bir yere gidin de belki bulursunuz.”

Melek ona: “Ama nereye gidelim , işte hazır gelmişken sen bize kalacak bir yer göster, sevaba da girersin.”

Pinti onlara: “Tamam” der.

İşte orda bir semer vardır işinize gelirse orada kalınız.

Melek ona: “Tamam” der.

Kaldılar. Pinti onlara , ne ekmek ne yemek ne de örtünecek bir şey verdi.

Geceleyin, nerdeyse düşmekte olan bir duvarı kalkıp yıkılmaması için tamir etti. Melek, çilekeşe: “ Saygılı ol ne görürsen hiçbirşey söyleme”. Sabahleyin erkenden kalkıp yola revan oldular. Başka bir köye vardılar.

Melek: “şimdi çok zengin birisinin evine gideceğiz. Davranışları da son derece iyidir. Zenginin evine giderler. Zengin ve karısı onları görür görmez “O hoş geldiniz kalacak yerimiz de var yiyecek içecek öteberimiz de var kalın dinlenin” uzun lâfın kısası hürmet çok.

Geceleyin onlara yatak gösterdiler, yattılar. Herkes uyuduğu vakit Melek kalkıp ailenin uyumakta olan çocuğunun boğazına sarılıp onu boğar. Çilekeş durumu izlemektedir. Sabahın köründen kalkıp kaçtılar. başka bir köye gittiler. Yine bir zenginin evinde kaldılar. Karşılama mükemmel onlara yine yemek verdiler ve istedikleri diğer şeyleri temin ettiler. Geceleyin uyudukları zaman çilekeş bakar görürki melek yerinden doğrulup kendilerine verilen bir kâse dolusu altını havaya savurur. Oradan da kaçarlar yollarına devam ederler çok büyük bir zeytin ağacına gelirler. Zeytin ağacını içerisinde genişçe bir oyuk yer almaktaydı. Melek çilekeşe : “Gel seni bu ağacın kovuğuna saklayım çok şeylere şahit olacaksın”Melek onu oraya gizleyip kaçar. Kısa bir süre sonra son derece zengin bir adam hayvanıyla çıkagelir hayvanını zeytin ağacına bağlar, orada bulunan pınardan su içer ve paralarını saymaya başlar. Paraları heybenin içerisindeydi. Panayıra gitmekteydi ve paraları evden saymadan aldığı için ne kadar aldığını öğrenmek istiyordu. O paraları saya dursun hayvanı ürküp, ipini kopardı ve koşmaya başladı zengin hayvanının ipini koparıp kaçtığını görünce paraları orada bırakarak hayvanını yakalamak için peşinden koştu. Kısa bir müddet sonra bir başkası geldi. Heybeyi ve paraları alıp kimsenin onu görmemesi için dağa doğru gitti.

Uzun bir süre geçtikten sonra gariban bir dilenci oraya vardı. Pınarı görünce birazcık dinlenmek ve su içmek için ağacın gölgesine oturdu. Zengin kişi hayvanını yakalayıp paralarını bulmak için koşarak zeytin ağacına geldi. Bakar, hiçbirşey görmez. “Bre utanmaz ihtiyar, burada olan paralarımı ne yaptın” diye sorar. -Paralarını mı? Oğlum, bende para mara diye bir şey görmedim. -Görmedin mi bre, buradan hiçkimse geçmemiştir. Öyle olduğu halde kim almış olabilir. İhtiyar yine para mara almadığını söyleyince. Zengin adam tüfeğini çekerek onu öldürür ve oradan uzaklaşır. Çilekeş adam,Allahın bana göstermek istediği adaletli yargısı bu mu? diye söylenir.Çilekeş içinden böyle der demez, mendilinin içinde taşımakta olduğu su damlamaya başlar. Günaha girdiğini anladı. Melek daha sonra yine gelerek : “Şimdi seni en günahkâr ve en günahsız insanları görmek için götüreceğim. O kapının yanında duracaksın, insanlar çıkmaya başlayacaklar. İlk çıkan kişi günahları en çok olan kişidir ve geceleyin en son girecek olan kişi de günahsız olan kişidir.”Gün doğmadan gidip kapıda oturdu. Baktı ki ilk çıkan adam bir balıkçı idi. Yanında bir oğlu vardı ve balığa gitmekteydi. Balıkçı balık tutmak üzere ağlarını serpti .

Oğlu babasına şöyle dedi: “ Baba denizin dalgaları mı daha çok yoksa kumlar mı daha fazla ya da gökyüzündeki yıldızlar mı?”Balıkçı ona: “Yok oğlum der. Ne denizin dalgaları ne kumlar ne de gökteki yıldızlar çok değildir. Allahın merhameti çok çoktur.”Çilekeş bütün gece en günahsız olanın geçmesini bekleyip durdu...Balıkçı geçti. Buna gören çilekeş aman Allahım hem en günahkar hem de en günahsız kişi aynı kişidir. Melek gelir: “Ha” der çilekeşe. “Hem en çok günahı olanı hem de günahsız gördün”. Çilekeş meleğe: “Anlayamadım” der. “Sabahleyin günahkâr idi geceye kadar en günahsız adam oldu.”Bir gün ruhunu teslim etti. Melek çilekeşe der ki: “Oğluna dediğini unutmamalım. Ne denizin dalgaları çoktur ne kumu daha fazladır ne de gökteki yıldızlar daha çoktur. Allahın merhameti sonsuzdur”dediği için ruhunu kurtarmış oldu.

Çilekeş Meleğ: “Pek ala, bize ne yiyecek ne içecek vermeyen o pintinin duvarını neden tamir ettin.”
-*Melek:* “O duvarın içerisinde bir küp dolusu para vardı, duvar yıkılacak olsa, o pinti onlara sahip olacak ve dünyayı yakıp kavuracaktı o duvarı etmemin nedeni onun soyundan gelecek birisinin o parayı bulması ve iyilik etmesi içindir.” *Çilekeş* bu kez: “Bize bu kadar iyilikte bulunan o zengin kişinin oğlunu niye boğdun.” *Melek:* “O adam ve hanımı çok iyi insanlardı fakat o çocuk çok melun birisi olacaktı ve onların bütün servetlerini yiyip bitirecekti. Servetlerinin kendilerine kalması için onu öldürdüm.” “Peki diğer altınları niye havaya attın.” *der.Melek:* “Çünkü hem adam hem de hanımı iyi niyetli insanlardı. Sadece içi altın dolu kupa başkasına aitti ve onları günahattan kurtarmak için altınları fırlattım.” *Tekrar çilekeş sorar:* “O zengin adam o günahsız ihtiyarı paraları alan o olmadığı halde niye öldürdü.” *Melek:* “ Parayı çalıp kaçan kişinin bir zamanlar parasını zengin adam almıştı. Öldürülen ihtiyarın durumu da buna benzemektedir. Bir zamanlar ihtiyarın yakınları bu adamın yakınıni öldürmüşlerdi. Yani kısacası ödeşmiş oldular ve Allahın adaleti yerini buldu.

***

Aşağıda sizlere sunduğumuz masal Rumlar tarafından “Kurbağıcıklar”, Türkler tarafından “Yeşil Cin” adlarıyla bilinip, anlatılan masaldır. Türkiye’de de Muhsine Helimoğlu Yavuz’un, Padişah ve Çocukları ve adıyla derlediği masal yine masalıyla birebir örtüşmektedir ve uluslararası motif indeksi olarak Thomson’da 707, Boratav’da 239’dur. Masallar birbirleriyle çok benzerlik göstermektedir. Rum masalında Padişahın üç oğlu variken, Türk masalında üç kızı vardır. Her iki masalda da üç genç ok atarak kismetlerini bulmaya çalışırlar. Sizlere burada örnek olarak verdiğimiz Rum masalına bakılacak olursa, masala hemen başlarken Padişahın, Vezirin ve Kaymakamın mevcudiyeti masalın bir Türk masalı olduğunu ta baştan ortaya koymaktadır. Nedenine gelince Rumlarda zaten Padişahlık yoktur. Onları yöneten ulus Dünyanın 4/3 hakim olan Türk ulusudur. Vezir ile Kaymakamın hiçbir değişikliğe uğramadan verilen Türkçe adları bunun yine önemli kanıtlarındandır. Masal kökünde Rumlara ait olmuş olsa masalda Türkçe adıyla “Kaymakamın”, “Vezirin” yeri bile bulunmazdı. Kaldı ki Padişahın büyük oğlu okunu attığı zaman Vezirin avlusuna düşer ve onun kızıyla izdivaç yapar. Ortanca oğlan yine okunu attığı zaman onun okuda kaymakamın avlusuna düşer ve kaymakamın kızını eş olarak seçer. Geleneklere bakılacak olursa Türk- Müslüman bir Padişahın oğullarının yine Türk-Müslüman olan Vezir ve Kaymakamın kızlarıyla yuva kurmaları son derece mantıklı ve doğaldır. Masal Rum masalı olsa atılan okların bir Hristiyan ailenin evine düşmesi gerekirdi.

Bundan başka masalın bir Türk masalı olduğunu sondaki cümlelerden anlamak da mümkündür. Örneğin kızlarına veya oğullarına 40 gün 40 gece düğün dernek yapmak ancak ve ancak Padişahlara veya Vezirlere mahsus bir özelliktir. Türk masalı olduğunu deşifre etmektedir.

Padişahın verilen ziyafete doyurmaya çalıştığı kişiler asker diye nitelendirilmektedir ve Türkçe sözcük aynen kullanılmaktadır. Küçük oğlanın babasından istemiş olduğu binaların altında da yaptırılan bodruma mahzen denmesi yine masalın bir Türk masalı olduğuna dair bir kanıttır. Rumun dilinde mahzenin karşılığı olduğu halde “iboğiyo” mahzeni tercih etmesi başka nasıl izah edilebilir.

Bu arada günümüzde de Rumca da kullanılmakta olan “garçin garçin” sözcükleri dilimizdeki “Karşı karşı” sözcüklerinin ta kendisidir. Bu sözcüklerin de Rumcada karşılığı mevcuttur ve “Abenandi” biçiminde söylenmektedir.

Η ΒΟΡΤΑΚΟΥ

Μιαν βολάν είσεν έναν βασιλέαν τζι είσεν τρεις γιούες.

-«Ελάτε, γιε μου», λαλεί τους, «έναν έναν να σας χαρτώσω τζι εκόντεπεν ο τζαι-ρός μου πόννα πεχάνω, γιατί επέχανεν η βασίλισσα μου τζι έχω πολλύν μαράζιν». -«Εγιώ έννα πκιάω το σαϊττιν μου τζαι να βκω έξω τζαι να σύρω τζι όπκοιον 'ώμαν πάει, να πάρω την κόρην του», είπεν του ο μιάλος.

-«Ε! να φωνάξουμεν της Δωδεκάας τζαι να κάμουμεν ένα βκούμην έξω». Εφωνάξαν της Δωδεκάας, εσωρεύτην ο κόσμος, έσυρεν το βερκίν του, επήεν πα' στο γώ-μαν του Βεζίρη.

-«Ελα, γιε μου, να σε παντρέψω τζι εσέναν». -«Ε! όπως έκαμην ο αρφός μου, εννά κάμω τζι εγιώ».

-«Καλάν, χάτε!» Εσηκώχηκεν, εφώναξεν της Δωδεκάας, έσυρεν το σαϊττιν του. Επήεν πα' στο 'ώμαν του Καϊμακκάμη. Αρμασέν τον τζαι τζείνον.

-«Ατε, γιε μου», λαλεί του, «να σε αρμόσω τζι εσέναν», λαλεί του μιτσή.

-«Εγιώ χέλω να μου κάμεις το κονάτζιν μου, να κάμεις δκυο σπίδικια», λαλεί του, «καρτζίν - καρτζίν με την βεράνταν τους, με τον νηλιακόν τους, να μου κάμεις έ-ναν στάβλον, να μου κάμεις έναν σερωνάριν, να μου κάμεις μαχαζένιν, να μου κά-μεις μαειρκόν. Τζι εγιώνη χέλω να μου βκάλεις τζι έναν λάκκον, γ).ατ' έννα γορά-σω κατσέλλες, να γινώ ζευκαλάτης. Τζείνους άρμασές τους, αμμά 'γιώνη χέλω να πάω να 'βρω τα υλικά μου τζι ύστερα να πάω να 'βρω γεναίκαν». -«Ε! να σου τα κάμω, άμαν τα χέλεις». -«Ε!

τζι εγιώ να σύρω το σαϊττιν μου τζι όπου πάει». -«Ε! να φωνάξουμεν της Δωδεκάας». Σύρνει το σαϊττιν του, επήεν πα' στην συκαμνιάν.

-«Ε! είντα έννα πάρεις την συκαμνιάν, παιδίν μου;» Αλλην μιαν βολάν, επήεν π' άλλην μερκάν. Πάει, σύρνει το, πάλε πα' 'ς τζείνην την συκαμνιάν! -«Εν' δυνατόν τούτον το πράμαν, να πάρεις συκαμνιάν;» -«Να πάμεν προξενιά, γιε μου».

-«Όι! έννα σύρω το σαϊττιν μου αλλημιάν βολάν». Σύρνει το αλλημιάν βολάν, ε-πήεν πα' στην συκαμνιάν!

-«Ε! είντα, γιε μου», λαλεί του, «εσού εννά πκιάεις την συκαμνιάν;» -«Εννά πκιάω την συκαμνιάν! Εν χέλω άλλην γεναίκαν».

-«Κύρι' ελέησον, κύριε ελέησον! Είναι δυνατόν, γιε μου, να μείνεις με τούντην συ-καμνιάν;»

-«Έννα μείνω με την συκαμνιάν!» Κάχα πωρνόν εσηκώννετου, επήαινεν ετσάπιζέν την, εσκάλιζέν την, επότιζέν την, επετάχτην ένας βόρτακος.

«Είντα, πόθθεν να μπω, γιε μου», λαλεί του. «Τ' ανοιχτάριν κραείς το εσοῦ. Είντα 'ν' πόνι, γιε μου», λαλεί του, «χέλεις με τίποτες;» -«Οι, νύφφη», λαλεί της. -«Είντα 'ν' που 'παχες τζι αρωτάς αν επήα έσσω ΟΟΟ;»

-«Τίποτε!» Πάλε γυρισόντα μέρα, πάλε τα ίδια. Εσάρισεν, έπλυννέν του τ' αντζειά, εμαείρεψέν του, εξηστάβλισεν, έκαμεν τες γουλειές ούλες, πάλ' επήεν μες στο γυαλλοκλούβιν. Πάλ' έρκεται, χωρεί τα: «Οι!» λαλεί, «αύριον έννα πέψω άγρωπον στο ζευκάριν τζαι να χωστώ μες στην αυλήν μου να

'ούμεν πκοια έν' πο' 'ρκεται τζαι κάμνει τούτες τες γουλειές». Σηκώννεται, κόρη μου, ήβρεν άγρωπον ζευκαλάτην, έπεψεν τον ζευκάριν, επήεν εχώστην που πίσω που την βούρναν του πλυμ-μάτου. Εκατέβην ίσια - ίσια η Βορτακού, τζεινη μια κοπέλλα, μα 'ντα 'χελες που λλόου της, καλλύττερη κοπέλλα του κόσμου! Επήεν εξηστάβλισεν, έσησεν άσερον, έλεσεν ρόβιν. Τζεινος χωσμένος τζαι χωρεί την. Εστάχην, εσάρισεν την αυ-λήν της, εσώρεψεν τ' αντζειά, έπλυννέν τα, εστάχην έστρωσεν, έκαμεν τες γου-λειές

της, πάει μες στο μαειρκόν να μαειρέψει, ήβρεν την, εφίλησέν την, έμεινεν κοπέλλα. Ο τζύρης του μηνά του: «Αύριον χέλω να 'ρτει δίχως άλλον έσσω μου, ειδέ εννά τον ποτζεφαλίσω! Είντα 'ν' που 'μεινεν μες 'ς τζειντα σπίδκια *μανιχός του*».

-«Την Κυριακήν», εμήνυσέν του, «να 'ρτω με ούλην μου την όρεξην, πατέρα». Την Κυριακήν σηκώννεται, πκιάννει την κοπέλλαν, πάει. -«Τούτη πκοια έννα, γιε μου», λαλεί του.

-«Έν' η Βορτακού», λαλεί του, «που 'βρα πουκά' στην συκαμνιάν». -«Ω! η νύφφη μου! Να κάτσει κοντά μου», λαλεί. «Εν καιλίζω να κάτσει αλλού». Έχελέν την ο πεθθερός της! Έκατσεν κοντά της, εφάαν, ήπκιαν, λαλεί του:

-«Γιε μου, έχω έναν στοίδημαν, 106 αν το κάμεις, λαλεί του, έννα σε στεφανώσω, ειδέ έννα σε ποτζεφαλίσω τζαι να την πκιάχω 'γιώ», λαλεί του. -«Ε! είντα στοίσημαν ένι, παπά», λαλεί του.

-«Αύριον να 'ρτεις που το πωρνόν να σου πω». Επήαν έσσω τους, που το πωρνόν επήεν, λαλεί του:

-«Έχω έναν στοίσημαν να μου το εύρεις», λαλεί του, «μιαν μαείρισσαν πελάβιν τζαι τρία κνυζιά σταφύλιν τζαι να μείνει τζι έναν μάρμαρον», λαλεί του. «Τζαι να καλέσω τον κόσμο ούλλον», λαλεί του, «να φάει τζαι που το σταφύλιν τζαι να μείνει, να φάει τζαι που το πελάβιν τζαι να μείνει τζι έναν καντούνιν. Ειδεκανού, έννα σε ποτζεφαλίσω τζαι να πκι,άω την

Βορτακούν-«Καλόν». Επήεν έσσω. «Χα Βορτακού», λαλεί της, «αν το 'ξερα, εν σ' έπαιρνα στον τζύρην μου». -«Γιατί;»

-«Έτσι τζι έτσι», λαλεί της, «τζι έννα με ποτζεφαλίσει τζι έννα σε πκι,άει τζεινος». -«Ε! γιατί πκιάννω τον εγιώ τζεινον; εν τον χέλω!» λαλεί. -«Ε! έννα με ποτζεφαλίσει», λαλεί. -«Είντα στοίσημαν σ' έβαλεν;»

-«Να κάμω μιαν μαείρισσαν πελάβιν τζαι να φέρω τζαι τρία κνυζιά σταφύλιν τζι έναν μάρμαρον τζαι να σταχεί ο κόσμος ούλος να τον χωρήσει». -«Ε! έν' τίποτε;» λαλεί του. «Μεν μαραζεύκεις. Να πάεις τζειαμαί που με ή βρες τζαι να 'ώκεις τρεις τσαπκιές τζαι να φωνάξεις τρεις φωνές Να πεις:

"Α Βορτακού της Βορτακούς", τζι έννα βκει έννας μαύρος έξω τζι έννα σου πει: "Είντα 'ν' που χέλεις, γιε μου, τζαι φωνάξεις εις την πόρταν;" Να του πεις: "Είπεν η κόρη σου η Βορτακού να μου 'ώκεις την μαείρισσαν που μαειρεύκεις για δκυο ανοματούς τζαι να μου 'ώκεις τζαι τρία κνυζιά σταφύλιν 'πό τζεινα που τρων οι κάρκαες τζαι να μου

'ώκεις τζι έναν μάρμαρον να χωρεί τον κόσμο ούλον πόν' πα' στες νισκιές που μαειρεύκεις", τζι έπαρ' τ' αμάξιν να τα φέρει τζαι μεν φοάσαι», λαλεί του. «Ο-μως, άμπα τζι ανοιζεις την

αμπούσταν που τα μάρμαρα», λαλεί του, «τζαι τα σείλη του τα πουπανινά του μαρμάρου εννά 'ν' πα' στον ουρανόν τζαι τα πουκατινά εννά 'ν' πα' στην γην τζι έννα βκει που τ' αμάξιν».

-«Καλόν», λαλεί της. Επήεν, έωκεν τρεις τσαπκιές τζι εφώναξεν τρεις φωνές: «Α Βορτακού της Βορτακούς». Έβκη ην ένας μαύρος έξω. - Είντα 'ν' που χέλεις, γιε μου, τζι εφώναξές μου τζι έβκηκα έξω;» -«Είπεν η κόρη σου η Βορτακού να μου 'ώκει την μαείρισσαν που μαειρεύκει για δκυο ανομάτους τζαι να μου 'ώκει τζαι τρία κνυζιά σταφύλιν 'πό τζείνα που τρων οι κάρκαες τζαι να μου 'ώκει τζαι το μάρμαρον που στουπώννεις τες νισκιές».

-«Μείνε δαχαμαί να πά' να σου τα φέρω», λαλεί του. Επήεν, έφερέν τού τα. «Μα μεν τζι αννοίξεις τούτην την αμπούσταν», λαλεί του, «που τα μάρμαρα τζαι τα δει-λη του τα πουπανινά εννά βκουν πά' στον ουρανό τζαι τα πουκατινά να κρέμμου-νται πά' στην γην». Έβαλέν τα μέσα. Λάμνε, λάμνε, αννοίει την αμπούσταν. Το μάρμαρον έβκη ην που την αμπούσταν τζι έβκη ην πά' στον ουρανό! Επήεν στην Βορτακού.

-«Α! άρκησες», λαλεί του, «τζι εκατάλαβά το. Κάτι έπαχες». -«Ε! είπουν ν' αννοίξω το μάρμαρον», λαλεί της, «τζι έβκη ην που τ' αμάξιν!» Επή-εν η Βορτακού, δικιέβασε, δικιέβασε έβαλέν το μες στην αμπούσταν. -«Να πεις του τζυρού σου αύριον την Τζυρκατζήν να 'ρτει να καλέσει τον κόσμο να 'ρτει να του κάμουμεν τραπέζιν». Εκάλεσεν τον τζύρη ην του: -«Να φέρεις τ' ασκέρην σου», λαλεί του, «τζι εγιώνη εσάστηκα να σου κάμω το ζιαφέττιν σου».

-«Καλόν», λαλεί του. Εκάλεσεν τον, εκάλεσεν τ' ασκέρην ούλον, ήρτεν, πάει

που το πωρνόν με τ' αμάξιν, χωρεί την μαείρισσαν ο βασιλέας, γέλιον. Χάτε, επήαν έ-ναν κάμπον άκλερον, αννοίξαν το μάρμαρον έναν καντούνιν, εχάθη ην τ' ασκέρην ούλον.-«Χάτε», λαλεί τους, «ένας - ένας να 'ρκεστε να φέρνετε το πκιάτον σας να σας βάλλω φα'ίν». Επηαίνναν, παρασιόνωσε τζαι δικιέβασε η

Βορτακού, παρασιόνωσε τζαι δικιέβασε, η μαείρισα εν εκατέβαινεν κάτω! -«Εφάετε, εχορτάσετε;»

-«Δόξα σοι ο Θεός! Εχορτάσαμεν».

-«Χάτε, να ρέξετε ούλοι ποδά τζαι να πκιάννετε τρεις ρώβες σταφύλιν καχένας τζαι να ρέσσετε».

Τρία κνυζιά. Έρεσσε ην ένας, έπκιαννεν τρεις ρώβες σταφύλιν, εβλα-
στούσαν τέσσερις! Έρεσσε ην άλλος, έπκιαννεν τρεις, εβλαστούσαν έξι! Έτσι, έτσι
το έναν κνυζίν επήεν. Τα δκυο έμειναν μες στο καλάχιν.

-«Εφάατε τζαι το σταφύλιν σας;»

-«Εφάαμέντο!»

-«Εγίνην το στοίσημαν σου, πατέρα;»

-«Εγίνην», λαλεί του. Σαράντα μέρες γάμον, σαράντα νύχτες γάμον, άρμασεν την Βορτακού ην ο βασιλέας με τον γιον του. Έφηκά τους τζείνους κακά τζι ήρτα τζι. ή-
βρα σας εσάς δα καλά!

Πυρόν, 19.10.1964

Dişi Kurbağacık

Bir zamanlar bir Padişah ve üç oğlu varmış. Onlara: “Geliniz evlâtlarım sizi bir bir evlendireyim çünkü ölümüm yaklaşmıştır. Nedenine gelince, kraliçem ömür bıraktı ondan dolayı kederim çoktur.” demiş.

Büyükoğlu dedi ki: “Mızrağımı alıp dışarıya çıkacağım, fırlatacağım ve her kimin toprağına düşerse onun kızını alacağım.

Padişah: “Bilirkişiyi”yi çağıralım ve dışarıya çikalım. “Bilirkişiyi” çağırdı, halk toplandı. Delikanlı mızrağı fırlattı. Mızrak vezirin evinin damına düştü. Padişah ikinci oğluna: “Gel seni de evlendireyim oğlum” dedi.

İkinci oğlan: “Eh! Kardeşimin yaptığını ben de yapacağım” der.

Padişah: “Pekalâ haydi!” Yerinden kalktı, “Bilirkişi”yi çağırdı ve oğlan mızrağını fırlattı. Mızrak Kaymakamın damına düştü. Onu da başgöz etti.

Padişah küçük oğluna: “Haydi oğlum seni de evlendireyim” dedi.

Küçük oğlan: “Ben istiyorum ki bana konağımı yapasın. İki ev inşa edesin. Karşı karşıya olsunlar. Verandaları, güneşliği olsun. Bir ahır, bir domuz ahır ve mahzeni ile mutfağı olsun. Bir de su kuyusu çıkarmanı isterim. İnekler alacağım ve çiftçi olacağım.

Onları evlendirdin lâkin ben önce gerekli olan alet edavatımı bulup alacağım da ondan sonra karı aramaya çıkacağım,” der.

Babası: “Madem ki istiyorsun, istediklerini yapacağım.” der.

Oğlan: “E! Ben de mızrağımı atayım ve gideceği yere gitsin.” der.

“E! Bilirkişiyi çağıralım” deyip çağırırlar.

Oğlan mızrağını atar, mızrak bir incir ağacının üzerine düşer.

Babası: “E! İncir ağacını mı alacaksın?” der.

Bu kez başka yönden geçip mızrağını atar.

Mızrak yine o incir ağacının üzerine gider.

Babası: “Bu mümkün değildir, incir ağacı ile mi evleneceksin!” der.

Baba: “Oğlum gel düniürcülüğe gidelim” der.

Oğlan: “Hayır bir defa daha mızrağımı fırlatacağım!” der.

Bir defa daha atar. Mızrak yine incir ağacına gider.

Padişah: “Ne olacak be oğlum. Sen incir ağacını mı alacaksın!” der.

Oğlan: “İncir ağacını alacağım. Başka karı istemem” diye yanıtlar.

Babası: “Aman Tanrım! Oğlum bu incir ağacı ile kalman mümkün mü?” der. Oğlan: “İncir ağacıyla kalacağım” diye yanıt verir.

Her sabah erkenden kalkıp ağacı çapalar, bakımını yapar, sulardı. Bir gün bir kurbağa atılıverdi.

Kurbağa: “Ha! der nikâhlım budur.”

Oğlan kurbağayı alır, bir camekân yaptırıp içine koyar ve evine yerleştirir. Babası: “Ne yapıyorsun da buralarda kaldın oğlum” der.

Sabahleyin erkenden çift sürmeye gider. İneklerini ahıra koyar, eşeciğini alıp üzerine tohumları yükleyip çifte gider ve dönerdi. Kurbağacık camekândan çıkar, süpürür, tozları alır, nar ağacının bakımını yapar, oğlana yemek pişirir, çamaşırlarını yıkar, yatağını düzeltir ve gidip camekâna girerdi.

Oğlan eve gelir, “Aman Tanrım! Sokak kapının anahtarı bende. Evime kim, nasıl gelip de bu işlerimi yapar!” der.

Gidip gelinine sorar: “A gelin hanım sen evime gittin mi? der.

Gelini ona: “Bu ne demek. Nereden girecektim be oğlum. Anahtarı sen tutarsın” der.

Gelini: “Ne oldun da bana evime gidip gitmediğimi soruyorsun”

Oğlan: “Bir şey yok” der.

Bir gün daha geçer, gene aynı şeyler olur, süpürür, bulaşıkları yıkar, ona yemek pişirir, evin tüm işlerini yaptıktan sonar yine camekâna girer.

Oğlan yine gelir bakar: “Yok” der. “Yarın çifte başkasını yollayacağım. Evimin avlusuna gizlenip bu işleri kimin gelip yaptığını göreceğim.”

Yerinden kalkar, çifte gönderecek adam bulur ve gidip çamaşır teknesinin arkasına gizlenir.

Kurbağacık yerinden çıkıp gelir. Öyle güzel bir kızdır ki tarifi imkânsız. Sözün kısası dünya güzeli bir kız.

Gidip ahır temizler, saman eler, nar ağacını kontrol eder. Oğlan saklandığı yerde onu izler. Kız daha sonra durup avluyu süpürdü, kapları topladı, yıkadı, tertip yaptı. Tüm işlerini bitirince mutfağa giderek yemek pişireyim derken oğlan onu tutup öptü. Kız kurbağa olmayıp insan olarak kaldı. Padişah oğlana haber salar ve “Yarın mutlaka evime gelsin, yoksa kellesini alırım. O evde ne diye yalnız yaşıyor” der.

Oğlan babasına haber gönderip “Pazar günü tüm neşemle geleceğim” der. Pazar günü kalkar, hazırlanır, yanına kızı da alarak gider.

Babası: “Bu kim oğlum?” diye sorar.

Oğlan: “Bu incir ağacının altında bulduğum kurbağacıktır” der.

Padişah: “O, gelinim! Gelsin yanımda otursun, başka yere oturmasına razı değilim.” der.

Kayınpederi onu yanında görmek istiyordu. Kızı onun yanına oturturlar. Yediler, içtiler. Padişah bir ara oğluna: “Eh oğlum sana bir şartım var. Eğer onu yerine getirirsen seni evlendireceğim, yok da yerine getiremezsen kelleni alacağım ve bu kızı da eşim yapacağım!” der. Oğlan: “E, söyle bakalım baba şartın neymiş?”

Padişah: “Yarın şafak vakti gelde sana söyleyeyim” der.

Oğlan ve kız evlerine giderler. Oğlan sabah sabah yola düşüp gider. Babası: “Bir şartım var. Onu yerine getirmeni istiyorum. Şartım şu: “Bir tencere pilâv ve üç salkım üzüm ile bir mermer masa getireceksin. Tüm ahaliyi davet edeceğim. Üzümden yesinler artsın, pilâvdan yesinler de yine bir köşesi kalsın. Yoksa senin kelleni keseceğim ve Kurbağa Kızı ben alacağım” der.

Oğlan: “Tamam” der, kabul eder. Eve gider ve kızı: “Bileydim seni babama götürmezdim” der. Kız “Neden?” diye sorar. Oğlan kızı durumu anlatır.

“Benim kellemi uçurup seni o alacak” der.

Kız: “E! Ben onu alır mıyım?, Onu istemem” der.

Oğlan: “E! Benim başımı kesecek” der.

Kız: “Sana nasıl bir şart koşmuştur?” diye sorar.

Oğlan: “Bir tencere pilâv pişirmemi, üç salkım üzüm getirmemi ve bir de mermer masa temin etmemi şart koştu. Şöyle ki tüm ahali bu sofraya davet edilecek, yeyip içecekler ve yemek de eksilmeyecek,” der.

Kız oğlana: “Hiçbirşey değil, sen üzülme” der.

Beni bulduğun yere git, üç defa çapa vur ve üç defa: “A Kurbağacığın Kurbağası” diye bağır. Bir siyahı adam çıkacak ve sana: “Oğlum ne istiyorsun da kapıda bağırıp duruyorsun?” diyecek. Ona diyesin ki: “Kızın kurbağacık dedi ki bana iki kişi için yemek pişirdiğin tencereyi veresin. Ayrıca kargaların yediği o üzümünden de üç salkım veresin. Bir de tüm ahaliyi sığacak büyüklükte mermer bir masa veresin. Ona arabayı götür ki onları getirsin de, korkma” der. Lâkin sakın ola da mermerlerin olduğu kutuyu açmayasın, yoksa mermerin üst kısmındaki uçları gökyüzüne çıkacak, alttaki ucu da yerin dibine girecek ve arabadan çıkacak.

Oğlan: “Peki” der. Gider üç çapa vurur ve üç defa: “A Kurbağacığın Kurbağası” diye bağırır. Bir zenci dışarıya çıkar.

-Amma ne isden be oğlum da bana çağırdın da çıktım?” der.

Oğlan: “Kızın Kurbağacık dedi ki bana iki kişi için pişirdiğin tencereyi veresin. Ayrıca kargaların yediği o üzümlerden de üç salkım üzüm veresin. Bir de kenarlarını sıkıca kapattığın mermeri veresin.”

Zenci: “Burada kal, gidip istediklerini getireyim” der. Gidip getirir. Zenci: “Lâkin bu kutuyu açayım deme. Aksi halde mermerin bir ucu gökte, bir ucu da yeryüzünde olacak.” Onları arabaya yerleştirir. Yolda giderken bir ara oğlan kutuyu açar. Mermer kutudan fırlayıp gökyüzüne çıkar. Kurbağacığa gider.

Zenci: “Burada kal, gidip istediklerini getireyim” der. Gidip getirir. Zenci: “Lâkin bu kutuyu açayım deme. Aksi halde mermerin bir ucu gökte, bir ucu da yeryüzünde olacak.” Onları arabaya yerleştirir. Yolda giderken bir ara oğlan kutuyu açar. Mermer kutudan fırlayıp gökyüzüne çıkar. Kurbağacığa gider.

-“A!Geciktin” der Kurbağacık. Bir şeyler olduğunu anlamıştı. Başına bir şeyler geldi. Oğlan: “Kutuyu açayım dedim. Mermer arabadan dışarı çıktı.” Kurbağacık gitti. Çalıştı, çabaladı mermeri kutusuna yerleştirdi.

Kız oğlana: “Babana söyleyesin pazar günü gelsin, halkı da davet etsin. Kendilerine ziyafet çekmek istiyoruz,” der.

Oğlan babasını davet eder. Ona: “Askerini de çağırın, ben hazırlandım, size ziyafet vermek istiyorum”, der.

Padişah: “Tamam” der.

Padişah tüm askerini de çağırır ve sabahın erken saatlerinde arabasıyla gider. Padişah tencereyi görür, pek gözü tutmaz. Haydi ucubucağı olmayan bir ovaya gelirler. Mermerin bir ucunu açarlar bir de ne görsünler. Tüm asker nerdeyse kayboluverdi. Mermer o denli büyüktü.

Oğlan onlara: “Haydi bir bir gelip tabağınızı getiriniz, size yemek kurtarayım” der.

Onlar giderler, kurtardıkça yemek bereketlenir, artar. Kurbağacık çabalar, çabalar tenceredeki yemek kurtardıkça artar, eksilmez.

-“Yediniz, doydunuz mu?”

-“Allaha şükür! Teşekkür ederiz,” derler.

-Haydi hepiniz sıraya girip buradan geçiniz ve geçerken üçer salkım üzüm alalım.

Birisi geçti, üç salkım üzüm aldı. Anında dört salkım üzüm peyda oldu. Başkası geçer, üç salkım üzüm alır, altı salkım üzüm peyda oldu. Böylelikle salkımların biri gitti. Geriye kalan iki salkım sepetin içindeydi. Oğlan onlara: “Üzümlerinizi de yediniz mi?” diye sorar. Onlar: “Yedik” derler.

Oğlan babasına dönüp sorar.

“Babacığım koyduğun şart tamam oldu mu?”

Padişah: “Oldu” der.

Böylelikle Padişah kırk gün, kırk gece düğün dernek yaparak Kurbağacığı oğlu ile evlendirir.

Onları orada fena bıraktım, geldim burada sizleri iyi buldum.

Vaktin birinde, zamanın ikisinde, kuş uçmaz kervan geçmez bir diyarda inlerle cinler top oynarken, padişahın biri üç kızıyla birlikte mutlu mutlu yaşıyordu.

Bir gün Padişah, kızlarını yanına çağırarak onlara ok ile yay verir.

"Oklarınızı atın, hangi eve düşerse, o evdeki bekar erkekle evleneceksiniz" der.

Padişahın büyük kızı birinci vezirin oğluyla önceden anlaştığı için okunu birinci vezirin evine atar. Ortanca kız ikinci vezirin oğluyla anlaştığı için, o da ikinci vezirin evine okunu atar.

Küçük kızın sevdiceği yoktu. Ne yapsın ne yapsın oku gökyüzüne doğru fırlattır.

Ok, havada süzülür, süzülür sonunda boş bir tarlaya, bir çalının dibine düşer.

Padişah yüksek ve kızgın bir ses tonuyla kızına:

"Kızım ne yapıyorsun, okunu evlere doğru fırlatsana!" der

Küçük kız, korkuyla ikinci kez şansını dener.

Tesadüf bu ya aniden esen rüzgarın etkisiyle ok yine aynı çalının dibine düşer.

Üçüncü kez, dördüncü kez, beşinci kez hep aynı olay tekrarlanır. Sonunda kız:

"Benim kısmetim bu çalının dibinde" diyerek, padişahın askerlerinden okun saplandığı yerin kazılmasını ister.

Padişah, başını sallayarak, çalı dibinin kazılmasına onay verir. Daha ilk kazma toprağa vurulur vurulmaz bir kuru kafa gün ışığına çıkar.

Kız kuru kafayı alır. Koşa koşa saraya giderek onu bir dolabın içerisine kilitler.

Gece olup etraf kararınca, kız dolabın kapısını açar ve kuru kafayı bir masaya koyup karşısına otururu.

Kuru kafa ona bakar, o kuru kafaya.

Kız sonunda kuru kafaya:

"Ben seninle ne yapayım?" diye sorar.

O an kafa, sallanmaya başlar ve yuvarlana yuvarlana yere düşer.

Kız korkudan titrer. Gözlerini kapar. Korkusu geçip de gözlerini açtığında bir de ne görsün, karşısında şam ipeğinden yemyeşil gömleği ile çok yakışıklı bir duruyor.

Kız ona söyleyeceğini bilemeden donakalır.

Delikanlı kıza gülümseyerek:

"Benden korkmana gerek yok, ben senin Yeşil Cin'inim, seni kendime eş olarak seçtim, bunu da böyle bilesin!" der.

Gel zaman git zaman kız, Yeşil Cin'e alışır. Onsuz yaşayamaz olur. Onunla çok iyi anlaşmaya başlar.

İkisi de birbirlerini buldukları için çok memnun olurlar.

Aralarının bozulmasını istemeyen Yeşil Cin, kızı uyarır:

- "Sevgimiz ikimiz arasında bir sır olarak kalmalı! Eğer sırrımızı herhangi birine söylersen beni yeniden bulabilmen için yedi takım zırh eskitmen gerekir."

Padişah birinci ve ikinci kızına ortak bir düğün yapmaya karar verir. Dört bir yana çığırtağlar salar, tüm ülke halkı düğüne davet edilir.

Kazanlarca herse pişer, en irisinden karpuzlar kesilir. Düğün alayı kurulur, kırk gün sürecek düğünde kadın erkek herkes halaya tutuşur. Halk sıra yeni gelinleri tebrik etmeye gelince, insanlar kendi aralarında kıkırdaşmaya, küçük kızla alay etmeye başlarlar:

"Kuru kafa, kuru kafa, çıktı küçük kızın bahtına!" diye çocuklar üzerine yürür. Başına yumurta atar.

Kızın bu kadar aşağılanmasına dayanamayan Yeşil Cin, giyinir, kuşanır ve yağız bir atın sırtında düğüne katılır.

Onu gören kalabalığın gözleri kamaşır, hemen susar ve ayağa kalkıp hayranlıkla ve atını izlemeye koyulur. Bu soylu kişi de kim diye düşünmeye başlarlar.

Oradakiler küçük kıza:

"Kuru kafayı bırak, bu yiğitle nişanlan!" diye söylenip durmaya başlarlar.

O kadar çok üzerine giderler ki, kız bunalır, Yeşil Cin'e verdiği sözü unuttur.

Etrafındakilere "zaten bu soylu kişi benim sevdiceğim, Yeşil Cin'dir" diye haykırır.

İşte tam o an, yağız atla soylu delikanlı, herkesin gözü önünde sırta kadem basarlar.

Kız ağlayarak Yeşil Cin'i bulmak için saraya koşar, ama nafile.

Arar, tarar ama koca sarayda ne kuru kafaya rastlar ne de Yeşil Cin'e. Kızın ağlamaktan göz pınarları kurur. Gözlerinden yaş akmaz, ışık geçmez olur. Düşer bayılır. Kendine geldiğinde Yeşil Cin'in söyledikleri aklına gelir.

Sarayın en usta demircisini çağırıp ondan kendisine çok sağlam bir zırh yapmasını ister. Demirci ustası gece çalışır gündüz çalışır tam üç günde zırhı tamamlar. Zırhı kuşanan genç kız, bir çantaya yiyeceklerini doldurup yola koyulur.

Ama nefile...

Ne yol, ne toprak, ne diken, ne rüzgar, ne de yağmur zırhı eskitemez. Genç kız dermanı kesilince, bir ağacın dibine oturarak dinlenmeye karar verir. Yanında getirdiği yiyecekleri yer ve yorgunluktan hemen uyuya kalır.

Uyandığında karşısında Yeşil Cin'i görür.

Kucaklaşan iki sevgili, o anın geçip gitmemesini diler.

Günlerce yürür.

Ama zamanı durdurmanın çaresi yoktur.

Yeşil Cin, genç kıza: "Yakında teyzemin kızıyla evleneceğim, beni kurtarmak istiyorsan elini çabuk tutmalısın!" der.

Kız ona kavuşmanın verdiği sevinç ve kararlılıkla hemen yollara düşer. Şu dağ senin, şu deniz benim, taş, dere, çöl demeden, dolaşarak üzerindeki zırhı paralamayı başarır.

Yolunun üzerinde rastladığı bir demirci ustasından kendisine sağlam bir zırh yapmasını ister.

Zırh tamamlanınca yine yollara düşer.

Yeşil Cin, o gece genç kıza rüyasında seslenir: "Bir zırhı eskittin... Durmak yok! Altı tane daha eskitmen gerek."

Genç kız feveran içerisinde uyanır ve hemen yollara koyulur. Gece demeden gündüz demeden, bazen yıldızların, bazen kızgın güneşin altında yürür de yürür. Sonunda ikinci zırhı da paralamayı başarır. Genç kız yine bulduğu ilk demirci ustasına en iyisinden bir zırh yaptırır ve yollara düşer. Her zırh paralandığında Yeşil Cin bir anlık da olsa genç kızın yanına geliyor, kendisine kaç tane daha zırh eskitmesi gerektiğini söylüyordu.

Son zırh da paralanınca, Yeşil Cin kıza görünür ve "Şu yolu takip et ve sana söyleyeceklerimi harfiyen yap yoksa ölürsün!" der.

Genç kız, Yeşil Cin'in gösterdiği yolu izleyerek tarif ettiği şekilde, içerisinden kurtlar akan bir çeşme bulur.

Çeşmeden doya doya su içtikten sonra: "Ohhh! ne güzel su!" der. Yine yola koyulur.

Yol üstünde Yeşil Cin'in tarif ettiği kurtlu bir armut ağacına rastlar. Armut ağacından kurtlu bir armut kesip yer ve "Ohhh! ne sulu, ne tatlı armut!" der. Sonra yine yola koyulur. Yolda önünde kemik duran bir inek ve önünde ot olan bir köpeğe rastlar.

Kemiği köpeğin önüne, otu da ineğin önüne koyarak yoluna devam eder.

Yolda her tarafı azganlarla kaplı bir tarlaya rastlar. Elini azganlara süre süre, kan revan içerisinde tarlanın karşısına geçer.

Karşıya vardığında, "Ohhh! Ne güzel pamuk tarlası" der.

Yeşil Cin'in gösterdiği yolu izleyen genç kız, Yeşil Cin ve nişanlısının bulunduğu bir eve ulaşır. Hiç ses çıkarmadan açık bir kapıdan içeri girer.

Karşısına bir dudağı yeri, bir dudağı göğü süpüren bir cin anası çıkar. Kız, doğruca mutfağa yürür.

Cin anası kızı karşısında görünce, "Mmm çok acıktım, yemeğim de ayağıma geldi, onu düğünden önce yiyeyim de açlığımı bastırayım" diye düşünür.

Kıza, "Beni bekle geliyorum" diye seslenir.

Cin anası dişlerini bileyip gelene kadar kız koşarak masanın üzerinde duran ekmek mayasını alır ve kaçar.

Aldığı mayayla çörek yapmak için gelin evine götürür. Gelin evindeki Cin'e, "Bu mayayı Yeşil Cin'in annesi çörek yapman için gönderdi" der

O da mayayı alır ve "Madem ki, ben çörek yapacağım, herhalde dünürler de herse yapar" diye düşünür. Kıza bir kazan verir ve onu Yeşil Cin'in evine gönderir.

Genç kız, Yeşil Cin'in evine ulaştığında Cin Anası dişlerini bilemiş kapıda onu bekliyordu. Genç kız ondan çabuk davranarak Dev Anası'na, "Bu kazanı gelinin annesi gönderdi. Cin Anası, "Düğüne de az kaldı, hemen herse yapayım. Sonra bir fırsatını bulur, bu insanı mideme indiririm" diye düşünür.

Yeşil Cin'in annesi herseleri, gelinin annesi çörekleri pişirir. Akşam olur düğün dernek kurulur, masalar hazırlanır.

Cinler yiyip içer. Sonra düğün dağılır. Cinlerin karnı doyduğundan, kızı yemeği sonraya bırakırlar. Genç kızın kaçmaması için de başına bir değirmen taşı bağlarlar. Ellerini bir ağacın dalına bağlayarak, üzerinde mum yakarlar. Mumlar ellerini yakıp da, kız bağırmaya başlayınca, cinler uyanacak, kızı bir lokmada yutacaklardı.

Yeşil Cin, gelinle oturup gizlice genç kızı seyre daldılar.

Diğer cinlerden bir tanesi hariç tümü yorgunluktan uyur.

Yeşil Cin'in dayısının oğlu genç kızın güzelliğine hayran kaldığından uyuyamaz. Herkesin uyuduğundan emin olunca sessizce kızın yanına yaklaşarak, "Benimle evlenmeyi kabul et, mumları söndür, değirmeni başından alır ve seni kurtarırım" der.

Genç kız, "Benim bir sevdiceğim var, o da Yeşil Cin'dir. Onsuz yaşamaktansa ölürüm" der. Yeşil Cin geline dönerek, "Sen olsan kurtulmak için onunla evlenir miydin?" diye sorar. Gelin, "Tabii ki evlenirdim" deyince Yeşil Cin, "Sen benim eşim olamazsın!" diyerek, genç kızın yanına koşar, dayısının oğlunun başına vurarak bayıltır. Kızın elinde yanmakta olan mumlarını söndürür ve değirmeni başından çıkarır.

Sonra da gelini ağaca bağlayarak başına değirmeni başına koyar, ellerine de mumları yakar.

Sonra genç kıza dönerek, "Çabuk kaç" der.

Kız koşarak oradan uzaklaşır.

Mumlar yanıp da gelinin ellerini yakınca bağırmaya başlar.

Bir insanı yutmak için hazır bekleyen cinler, uyuku sersemi cin kızının üzerine üşüşürler.

Ne yediklerini ancak midelerine inince fark ederler.

"Biz ne yaptık?" diye dövünmeye başlarlar.

İçlerinden biri, "Kızı kaçırmayalım, yaptığını yanına bırakmayalım!" diye bağırır ve "Kızı yakalaması için dikenliğe haber sallalım. der İçlerinden biri koşarak dikenliğe gider ve onlara,

"Kaçan kıızı tutun!" diye seslenir.

Dikenlik Cin'e, "Siz bana yıllar yılı dikenlik dediniz, şu insansa bana ne güzel pamukluk dedi. Onu yakalamadım, isterseniz siz yakalayın" der.

Cin bu kez koşarak köpeğin yanına gider ve ona "Şu kıızı tut!" der. Köpek ona "Köpek kemik yer, senelerdir açım. O bana kemik verdi, karnım doydum. Onu yakalamayacağım, isterseniz siz yakalayın" diye yanıt verir. Cin daha da kızarak İneğe koşar ve ona "Şu kıızı sen tut!" der. İnek ona "inek ot yer, senelerdir açım. O bana ot verdi, karnımı doyurdu. Onu yakalamayacağım, isterseniz siz yakalayın" der. Cin bu kez Armut Ağacına seslenir. "Kurtlu Armut, Kurtlu Armut, kıızı sen tut!" Armut Ağacı, "Siz kurtlu diyorsunuz ama kıızı yedi, ne güzel armut dedi. Onu tutmam istersen sen tut!" der.

Cin bu defa da "Kurtlu Çeşme, Kurtlu Çeşme, kıızı sen tut!" diye seslenir.

Çeşme, Yok ben de tutmam, kıızı suyum içti ve çok beğendi" deyince cin çaresiz geri döner ve olanları Cin Anası'na anlatır. Cin Annesi ve kızkardeşlerini kızın peşine düşerler.

Diğer cinler kıızı yetişinceye kadar Yeşil Cin ona yetişir ve onu omuzuna alarak koşmaya başlar. Koşarken geride bir ses duyulur.

Yeşil Cin genç kıza, "Arkana bak ne geliyor?" diye sorar.

Kız arkasına bakarak, "Küçük bir bulut geliyor" der.

Yeşil Cin, "Bu küçük teyzemdir, kolayca onu atlatabiliriz" der. Yeşil Cin kıza bir tokat atar ve onu yemyeşil bir bahçeye dönüştürür. Kendisi de bir bahçıvan olur.

Bulut bahçıvan'ın yanına inerek, "Bahçıvan, bahçıvan buradan geçen bir kıızı ile bir oğlan gördün mü?" diye sorar.

Bahçıvan, "Ben bu bahçeyi yeni kurdum, salatalıklarım çiçeği burnunda ama istersen sana bir okka toplarım" diye yanıt verir. Bulut, Yeşil Cin'le kıızı kaybettiğini zannederek havalanır ve geri evine döner. Olanları kızkardeşlerine anlatır. Kandırıldıklarını anlayan kızkardeşleri ona "Ah keşke bahçeyi yutsaydın, bahçıvanı da alıp bize gelseydin, o Yeşil Cin'di" derler.

Yeşil Cin'le genç kıızı yakalama görevi bu kez, büyük teyzeye verilir.

Cinler diyarında bunlar olurken, Yeşil Cin'le kıızı yollarına devam ederler. Dağ aşarlar, dere geçerler, karanlık tozlu yollardan ilerler. Ansızın arkalarından bir ses duyulur.

Yeşil Cin genç kıza, "Bak bakalım arkamdan ne geliyor?" diye sorar. Genç kıızı, "Kara bir bulut geliyor!" diye ona yanıt verir. Yeşil Cin bu kez, "Bu da büyük teyzemdir, ondan kurtulmak biraz daha zordur" diyerek kıızı omuzlarından indirir ve ona bir tok atar.

Genç kıızı birden bire değirmen taşına dönüşür. Yeşil Cin de bir değirmenci olur. Kara bulut yakınına gelir, "Değirmenci, değirmenci, buralardan geçen bir kıızı ile bir oğlan gördün mü?" diye sorar. Değirmenci, "Buğdaylar yeni geldi, daha henüz öğütmedim ama istersen sana bir torba buğday verebilirim" der.

Cin, değirmenciden kendisine fayda gelmeyeceğini anlar ve geri döner. Olayı Cin Anası'na anlattır. Cina Anası ona, "Keşke değirmeni yutup, değirmenciyi bize getirseydin. O Yeşil Cin'di" diye onu da azarlar.

Bu arada Yeşil Cin'le genç kıızı, yollarına devam ederler.

Birden bire hava kararınca Yeşil Cin genç kıza, "Arkana bak, ne var?" diye sorar.

Genç kız ona, "Her tarafı karartan, çok büyük bir bulut geliyor" der.

Yeşil Cin kıza, "Bu benim annemdir, ondan kurtulmak çok daha zordur" diyerek, kızı hemen sırtından yere indirir ve ona bir tokat atar.

Kız birdenbire bir çuvaldıza dönüştü. Yeşil Cin onu eline alarak yere batırır. Kendisi de bir yılan dönüşerek çuvaldızın üzerine sarılır.

Annesi gelip Yeşil Cin'in yanına oturup "Ah oğlum oranı ısırısam kolun, buranı ısırısam bacağı. Seni sakatlamaya kıyamam, birazcık açıl da, gelinimi öpeyim, ondan sonra çekip giderim" diyerek oğlunu kandırmaya çalışır. Ama ne dese onu ikna edemez.

Yılan çuvaldızın üzerinden hiç kımlıdamaz. Kış gelir havalar soğur. Yılan uykuya dalar. Annesi onu bekler de bekler. Baharda çiçekler açınca, Cin Anası yılan uyandırır. "Oğlum sana kıyaman, madem ki bu kadar çok sevdiğin, güle güle gitde şu kıza gül gibi geçin" der ve havalanarak oradan uzaklaşır.

Yılan Yeşil Cin'e, çuvaldızsa genç kıza dönüşür. Sonra ikisi de padişahın sarayına giderler. Padişah onları sevinçle karşılar. Kırk gün sürecek düğün dernek kurulur. Davullar çalınır, halaylar çekilir.

Genç çift yaşamları boyunca mutluluk içerisinde yaşar.

Biz de gölge etmeyelim diye öte diyardan ayrılıp genç çifti başbaşa bıraktık...

Sonuç

Kıbrıs Türk ve Rum Masallarına baktığımız zaman birbirlerini etkiledikleri gözlemlenmektedir. Bizim ulaşabildiğimiz masal kitaplarında daha çok Rum masallarında Türk etkileri görüldüğü bir gerçektir. "Dirimmo" adlı masal her iki toplum tarafından bilinmektedir, ama masal adından da anlaşılacağı gibi Rumlar'dan Türkler'e geçmiştir. Geçtikten sonra da adında ve içindeki epizotlarda değişiklik olmuştur, bu da normaldir. Yine Türkler'den Rumlar'a geçen masalarda değişiklik olmuş onlar kendi motiflerini masala yerleştirmiştir. Ama masalın içinde yaşayan Türkçe sözcüklerle, motifler onların nereden geldiklerini bizlere gösterir. Bu saptamayı masalları yayımlayan yazarın kendisi kitabının başında şöyle ifade ediyor: "Kıbrıs'ın coğrafi ve kültürel açıdan küçük Asya'ya yani Anadolu'ya bağlı olduğu gözlemlenir". Pertev Naili Boratav'ın dediği gibi "Kültürler birbirlerine saygı duydukları ve bir birlerinden üstün olmadıklarını anladıkları zaman, kültür olurlar". Zengin kültürümüzün ve güzel dilimizin çeşitli örneklerini sizlere sunmaya çalıştık. Bu kısıtlı zaman içerisinde ancak bu kadar örnek verebilirdik. Sizlerin bilgisine ve beğenisine sunduğumuz bu tür bilgilerin daha fazlasını görmek ve öğrenmek istiyorsanız yıllardan beri birlikte yaptığımız üç dilli (Türkçe-Rumca-İngilizce) çalışmalarımıza bakabilirsiniz.

Sizlere sunmaya çalıştığımız önemli Kıbrıs halkbilimi örneklerinden de görülebileceği gibi Ada'da yaşayan Türkler ve Rumların birbirlerine etkileri oldukça fazladır. Verilen örneklerin dışında da benzer yanlar çoktur lakin yazımız sınırlı olduğundan tümüne burada yer vermek olanaksızdır. Eski yıllarda mevcut olan dostça yaşama ve kültürlerarası etkileşim elli yıl öncelerine dayanan toplumlararası gerginlikler ve savaşlar sonucunda maalesef ortadan kalkmış bulunmaktadır. Günümüzde etkileşim şöyle dursun takriben elli yıldan beri sürdürülmekte olan toplumlararası görüşmelerden bile bir sonuç alınmayışı çok ilginçtir. İki toplum birbirinden nerdeyse tamamen kopmuş durumdadır. Dolayısıyla birbirimizin dilini konuşmak şöyle dursun görüşmelerde dahi yabancı bir dil olan İngilizcenin kullanıldığını görmek hiç de yadırganacak bir olay değildir çünkü her iki taraftan da Türkçe ve Rumca öğrenen hemen hemen kalmamıştır. Umarız bir gün bu olumsuzluklar ortadan kalkar, iki toplum dostça, kardeşçe yaşar.

Kaynaklar

- Arslan Ali, Ahmet (1998). *Kuzey-Doğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya halk edebiyatlarında masallar*. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Başgöz, İlhan (1986) *Folklor yazıları*. Adam Yayınları,.
- Boratav Naili, Pertev. (2001). *Masallar-1, Uçar Leyli*. Tarih Vakfı Yayınları.
- Boratav, P. N. (1991) Masal: Olağanüstü ile gerçeği birleştiren sanat”. *folklor /edebiyat*. 2. Cilt. İstanbul. Adam Yayınları.
- İslamoğlu, Mahmut - Şevket Öznur (2010). *Geleneksel Kıbrıs Türk ve Rum düğünleri*. Gökada Yayınları, Lefkoşa.
- İslamoğlu, Mahmut, Şevket Öznur, (2006). *Kıbrıs Rum halk edebiyatında Türkler için yakılan ağıtlar*. Gökada Yayınları, Lefkoşa.
- Öznur, Şevket - Sadrazam, Ejdan (2004). *Beşi bir yerde, Kıbrıs Masalları*. Gökada ve Rüstem nKitapevi Yayınları.
- Thompson, Stith (1955). *Motif index of folk literature*. 6 Vols. Copenhagen and Bloomington, 58.
- Uysal, Edip Ahmet (1989). *Selections from living folktales*. Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Sayı: 36 Ankara.
- K. Walker, Barbara. (1993). *The art of the Turkish tale*. Texas Tech University Press,
- Yavuz, Helimoğlu Muhsine (1999). *Masallar ve eğitimsel işlevleri* . Ürün Yayınları.

Research and Publication Ethics Statement: This is a research article, containing original data, and it has not been previously published or submitted to any other outlet for publication. The author followed ethical principles and rules during the research process. In the study, informed consent was obtained from the volunteer participants and the privacy of the participants was protected.

Araştırma ve yayın etiği beyanı: Bu makale tamamıyla özgün bir araştırma olarak planlanmış, yürütülmüş ve sonuçları ile raporlaştırıldıktan sonra ilgili dergiye gönderilmiştir. Araştırma herhangi bir sempozyum, kongre vb. sunulmamış ya da başka bir dergiye değerlendirilmek üzere gönderilmemiştir.

Contribution rates of authors to the article: The authors in this article contributed to the 100% level of preparation of the study, data collection, and interpretation of the results and writing of the article.

Yazarların makaleye katkı oranları: Bu makaledeki yazar %100 düzeyinde çalışmanın hazırlanması, veri toplanması, sonuçların yorumlanması ve makalenin yazılması aşamalarına katkı sağlamıştır.

Ethics committee approval: The present study does not require any ethics committee approval.

Etik komite onayı: Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur.

Financial support: The study received no financial support from any institution or project.

Finansal destek: Çalışmada finansal destek alınmamıştır.

Conflict of Interest: The author declares no conflict of interest.

Çıkar çatışması: Çalışmada potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır

Bu eser Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
(This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License)